

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési ár:
Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám.
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnap után is.

II. év.

Budapest, 1898, szombat, október 15-én.

284. szám.

A vad és a szelid elefántok.

(p-d) Odakint szürke, borus volt az ég, fázósan gyűrték föl az emberek a kabátjuk gallérját. A Ház üvegteteje alatt pedig valami pajkos meleg napsugár inceselkedett a haza atyáival. Nagyon rövid, nagyon kevés tartalmu ülés volt ez a mai s mégis egyszerre, mintha az egész házon derült mosolygás vonult volna végig. Az obstrukció leghivebb hiveinek is munkájukba került, amíg visszafojt-hatták a megjegyzést, hogy:

— Hiszen láttunk már ellenzéket kelepceében, de ilyen finoman kieszt kelepceében még se láttunk obstrukciót soha.

Három javaslatot terjesztett elő a kormány. Még több javaslat? Nem elég a tizennyolcz kiegyezési törvény, meg a többi kész „anyag“, ami már a Ház asztalán van? Még több táplálékot vetnek oda az obstrukció éhes fenevadjának? Mégis csak gyenge taktikus ez a Bánffy Dezső. Vajjon hová tehetette azt a híres fufangját?

Az első javaslat: indemnity négy hónapra. Kitérő falat, el lehet fajtá vitatkozni december közepéig, mert az indemnitás tárgyalásába minden kormányzati kérdés belefér. És ha belefogtak a vitatásába, nem lehet több levenni a napirendről, mert annak ujévre készen kell lennie, különben nincs adó. Pompásan meg lehet vele obstruálni a kiegyezést, anélkül, hogy rátámadhatnának érette a képviselő urra hazuról. Egy

hét alatt pedig igazán nem lehet megcsinálni a kiegyezést. Ha tehát az nem lesz készen idejére, nem az obstrukció a felelős. Micsoda rossz taktika!

De jó a második törvényjavaslat, „a magyarországi városok és községek fogyasztási adótermészetű jövedelmeinek ideiglenes rendezéséről.“ Nagyon jól van. Ezzel is ki lehet húzni egy-két-kilencz ülést. De milyen fura tartalma van ennek a javaslatnak, nézd csak. A szesz-forgalmi, továbbá a cukor- és sörfogyasztási adókról legutóbb, a nyár elején alkotott törvények értelmében 1899. január elsejétől fogva elvesztik a városok azt a jövedelmet, amelyet eddig ez adók bérletéből vagy megváltásából huztak, de nem lehet többé a régi alapon kiutalványozni nekik azt az összeget sem, amely az italmérsi jövedék hasznában való részesedés czimén illeti meg őket. Erre a bevételre pedig föltétlenül szükségük van azoknak a városoknak, mert különben még jobban meg kell húzni a pótdók csavarát. A javaslat arról gondoskodik, hogy erre a csavarra ne legyen szükség, kárpótolja a városokat azért, amit elvesztettek. No, ezt a javaslatot — kellemetlen dolog — nem szabad megobstruálni, mert jaj a követnek, akiről odahaza elmondhatják, hogy ő az oka, amiért újabb pótdót kellett kivetni. S ez a javaslat sürgős, ujév napján törvényerőre kell emelkednie. Ez már nem egészen kellemes javaslat.

Bizony elmaradhatott volna a har-

madik is, mely az elemi iskolák megfelelő elhelyezéséről szól. Csak nem köthet ki az ember a tanítóval, a kultúrával, csak nem lehet az iskolát megobstruálni!

S ha még fel lehetne tenni, hogy emberség lesz abban a Bánffy Dezsőben, ha föl lehetne tenni, hogy elsőnek a városi javaslatot, másodiknak az iskolák ügyét tárgyaljuk, elintéztvén azokat egy-két nap alatt, akkor aztán jöhet az indemnitás december végeig, jöhet a kiegyezés, jöhet az ujoncz-törvény. De haj, nagy ok van feltételezni, hogy a miniszterelnök a mi kedvünkért nem fog eltérni a beterjesztés sorrendjétől. Az indemnitáshoz csak úgy juthat el az ember, ha előbb tulesünk a kiegyezésen; költségvetési felhatalmazásnak pedig muszáj lennie, csak nem lehet kitenni az országot egy világra szóló alkotmányos skandalumnak. Sőt ha az indemnitás kedvéért kivételt tenne is a kormány, a városok segítéséhez és az iskolák tisztességes elhelyezéséhez csak a kiegyezésen és az indemnityn keresztül lehet eljutni. Pedig, hogy megéljeneztek még az obstrukciósok is Lukács Lászlót, amikor a városok segítéséről szóló törvényt megígérte. Határozottan törvényt kellene csinálni arról, hogy a miniszterek ne válthassák be ily hamar és ilyen obstrukciós időben az ígéreteiket. Aztán azoknak a tanítóknak is ilyenkor kell lábatlankodniok.

Itt van az Eldorádó, a városi javaslat, amelyről sub rosa mindenki elmond-

Az öregek.

Irta: Mikszáth Kálmán.

(Vége.)

Albert ő királyi fensége régen bekövetkezett halála most először kezdett nyugtalanítani életemben, közbeszóltam:

— Nem nagyon állott a posztó?

— Oh, dehogya. Ötven éve áll, uram, de századokra van alkotva. Ajánlom a ficskának.

— Nos, melyik posztó tetszik? kérdeztem most a fiutól.

Laczkó elpirult, lesütötte a szeméit és a barnára mutatott.

— Ez a szebb, apa . . . ez.

— A szürke is elég szép. Mibe kerül egy rendbeli ruha a szürkéből?

Az öreg nézte a fiut, azután a posztót, végre így szólt habozva:

— Negyvenöt forint, nem lesz sok . . . Nem lesz sok.

Mintegy magát biztatta, hogy nem lesz sok, de ránézett az anyókára is, hogy nem lesz-e sok. Az anyóka csak pislogott csendesen és gyönyörködött, hogy az öreg megint ott áll, mint egykor régen a nagy korhadózó asztalnál és árákat szab az emberiségnek. Az anyóka szíve csak úgy ugrált, csak úgy repe-

sett a nagy örömtől és a lelke hizott az ő öreg ura tevékenységén.

— Ezer ördög, hová gondol ön! — pattantam föl. — Ennyiért Londonban is megvarrják.

Csendesen mosolygott és csak annyit mondott röviden:

— Scheinmünze.

Ah ugy? Az öreg, váltóforintban beszél még. No, így csakugyan olcsó. Negyvenöt váltó forint, tizennyolcz pengő.

— Nagyon helyes, hát vegyen mértéket a fiuról.

Elhárító mozdulatot tett a nagy, száraz kezével, melynek egyik ujján lilaköves ezüstgyűrű csuszkált ide-oda.

— De mikor a fiunak a másik szövet tetszik.

— És az hogy?

— Husz forinttal drágább.

— Husz váltó forinttal?

— Természetesen. De nagyon finom és a fiunak nagyon tetszik. Gondolja meg, uram.

— Eh, csak varrjon a szürkéből!

— Ahogy tetszik, de lássa, a szegény kicsike . . .

A Laczkó-maczkó alkalmasint elkomorodott, ugys olyan beszédes arcza van szegénykének és azok a diószin szeméi olyan bánatosan tudnak elbujni a nagy pillák alatt, ha valami a kedve ellen történik. Bár én épen-séggel nem vettem semmit észre, mégis így kellett lennie, mert az öregek valóságosan megrohantak.

Az anyóka odajött elém, illegette-billegette magát előttem, mint egy tyuk, amelyik fölborzolja tollzatát és csakugyan úgy nézett ki a fokötője fodra, mint egy hóbita.

— Oh, oh, uram, olyan volna a fiu a sötét urias kelmében, mint egy princz.

— Ne sajnálja tőle azt a néhány forintot — motyogott a szabó rábeszélő hangon, miközben tele tömte orrát egy burnótszelen-czéből, melyre Mária Terézia volt ráfestve meglehetősen kivágott ruhaderékban.

Kezdtém már kifogni a türelemből.

— Csak maradjunk a szürkénél — jelentém ki határozottan — hálás szín, nem piszkolódik, aztán nem szabad a gyereket korán rákapatni a finom szövetekre, majd ha maga keresi a pénzt, akkor varrasson. Vegyen ön mértéket, punktum.

S ezzel kivettem a tárczámat és kiövestam az asztalra a tizennyolcz forintot.

hatná otthon, hogy biz azt ő erőszakolta a kormánytól, az ő eszméje az egész, de miként a mesebeli eldorádóhoz, ahhoz is csak úgy juthat az ember, ha előbb kásán, nagyon sok kásán eszi magát keresztül. Úgy tett az az ördögös Bánffy, ahogy az utazók szerint az elefántot szokták szelidíteni: csupa szelid elefánttal vette körül a vad elefántot, lehetetlen annak meg nem szelidülnie.

Ezért incselkedett ma — szürke, homályos őszi napon — pajkos napsugár a képviselő urakkal, mintha csak azt akarná nekik mondani: Ebből a kelepceből meneküljtek, most obstruáljatok; nem hajtottatok az országos érdek hatalmas szavára, azzal könnyen végeztetek, de a sok apró magán-érdek tüszurását, unszolását, fenyegetését, azt nehezen fogjátok elbirni.

A Ház hangulatát festettük ezuttal és nem a magunk véleményét mondtuk el, mert nincs abban semmi öröm, ha azt kell konstatálnunk, hogy a nagy politikai érdek semmi, ellenben a vad elefántok megszelidítésének a taktikája: az minden. Nem is ebből a szempontból tekintjük a mai három javaslatot. Hanem az obstrukció jogosultságának tűzpróbájául vesszük azokat.

Ha az ország kívánja az obstrukciót, ha nagy érdekek megvalósítását látja abban, akkor — bizunk a magyar közvéleményben — szívesen szenvednek a városok, szívesen fizetnek pótdótot, szívesen elvárnak még az iskolák, akkor dicsőség jár majd az obstrukció nyomában, ha még annyit szenved is miatta egy és más magánérdek. De ha amugy is perhorreszkálja a sok szó taktikáját, akkor jaj lesz azoknak, akik nemcsak hogy ettől meg nem kimélték az országot, de még azonfelül ezer meg ezer polgárnak is súlyos kárát okozták. Akkor a közvélemény fogja elvégezni, amit a szelid elefántok nem tudtak, a vad elefánt kegyetlen megpuhítását.

POLITIKAI HÍREK.

A képviselőháznak délelőtti tíz órákor ülése lesz.

Wlassics javaslata. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ma törvényjavaslatot nyújtott be, amelyben egy millió forint hitelt kér állami népiskolák és tanító-lakások építésére. A javaslat megokolásában elmondja a miniszter, hogy az országban 196 olyan, részben hitfelekezetek által az államnak átadott népiskola van, melyek túrhetetlen épületekben vannak elhelyezve. Ezért, már csak az állami tekintély megőrzése szempontjából, de más iskolafentartóknak buzdító példaadásul is, segíteni kell a túrhetetlen állapotot. A 196 iskolánál 302 tanteremről és 177 tanítói lakásról kell gondoskodni. Az építési költségekhez községek és felekezetek 43.259 forint értéket adnak, mely összegnek levonásával az építési költségek fedezetére még 1.086.000 forint kell, de remélhető, hogy az árlejtési tárgyalások eredménye az lesz, hogy egy millió forintból kitelik az építés. Az építésnél szem előtt tartandó eljárásra akként intézkedett a miniszter, hogy a közigazgatási bizottságok küldjenek ki a maguk kebeléből építési bizottságokat, melyek a királyi tanfelügyelő és a királyi építési felügyelő bevonásával mielőbb hajtassák végre az építési munkálatokat, hogy az iskolák mielőbb a modern igényeknek megfelelően legyenek elhelyezve.

A vámszövetség. A képviselőház pénzügyi bizottsága ma Széll Kálmán elnöklése alatt részletes tárgyalás alá vette a kereskedelem és vámszövetségről szóló törvényjavaslatot, a bizottság hozzájárult Komjáthy Béla amaz indítványához, hogy a Házban való tárgyalásnál nem csupán a módosítandó, hanem a régi szerződésnek érvényben maradó szakaszai is tárgyalás alá kerülnek. A posta- és távirászerződéseknél kimondatott hogy ezeket az egyes államok s így Magyarország is közvetlenül kongresszusok útján kötik.

A negyedik cikknél Komjáthy Béla és Kossuth Ferenc annak kimondását indítványozza, hogy az esetre, ha 1902. végeig az ország érdekeinek megfelelő új általános, vagy ideiglenes vámtarifa nem jönne létre, a vám- és kereskedelmi szövetség megszűnik, — vagy pedig tartassék fenn a felmondási jog.

Dániel báró miniszter utal arra, hogy a kereskedelmi szerződések megkötését okvetlenül meg kell előznie az általános vámtarifa megállapításának. Ez a körülmény teljes garancia arra, hogy 1902. végeig érdekeinknek megfelelő új vámtarifa

létre fog jönni. Az őrlelti forgalomról szóló cikk Komjáthy Béla, Mailekóvics Sándor, Kossuth Ferenc, Darányi Ignác és Dániel Ernő báró felszólalása után változatlanul elfogadtatott.

Az egyes cikkek változatlan elfogadása után a törvényjavaslatnak a Házban való képviselésével a közigazgatási bizottság elnöke, Rösensberg Gyula bizatott meg.

A szobor-jury. Az országgyűlési szabadalvú párt Podmaniczky Frigyes báró elnöklése alatt ma értekezletet tartott, amelyen kijelölte az Erzsébet királyné-szobor országos bizottságába a párt tagjai közül Andrassy Tivadar grófot, Berzeviczy Albertot, Csáky Albin grófot, Dedovits Györgyöt, Karácsonyi Jenő grófot, Szinyey-Merse Pált és Tisza Kálmánt. (Mi is így képzeltük a szoborjuryt.) A képviselőház közigazgatási bizottságában megüresedett két tagsági helyre pedig Kristóffy Józsefet és Purgly Sándort jelölte a párt.

Az indémnity — fedezet alatt.

(Az országgyűlésből.)

Odakünn Perczel Béni kapacitálta embereit, hogy a holnapi ülésről el ne maradjanak valahogy, mert szavazás lesz.

— Talán megtalálta Bánffy a napirendjét? — gunyolódott a közelben Hentaller Lajos.

De nem. Csak az Erzsébet-szobor parlamenti bizottságát kell majd holnap megválasztani, ahogy Perczel Béni jó előre kikürtölte. Az ellenzék pedig ebből megtudta, hogy napirend-vitára ma sinesen kilátása, mert az Erzsébet-szobor ügye ki van véve minden ellenzéki manőverből. Csak rázta a fejét az ellenzék, hogy milyen ravasz az a Bánffy s hogy el tud taktikázni az obstrukció minden gáncsvetése közt. Még csak meg sem botlik, amikor pedig minden lépésénél ott leselkedik az ellenzék.

— Várhatunk! — vigasztalta magát a vitarendező hada és ment be a többiekkel a tanácsterembe.

Ott délben nyitotta meg Szilágyi Dezső az ülést s mialatt bemutatta az újabb kérvényeket és feliratokat, a szélsőbal reménykedni kezdett, hogy talán a pénzügyi bizottság beterjeszti jelentését a bank- és valutajavaslatokról. Ezek kapcsán esetleg mégis sikerülhet

Az öreg ember ránézett a pénzre meg a Laczkóra, aki durczásan állt ott leszeggett fejjel és egyszerre csak ő is elszontyolódott.

— Szegény kicsike, haragszik — s valószínűs nyöszörgő lett a szabó hangja és gyengéd a tekintete, melyet le nem vett a fiuról. Pedig úgy szeretném, ha nevetne... De látod, Johanna, nem fog nevetni...

— Pedig szakasztott úgy nevet, a kis lelkem.

Feltűnt az öregek érdeklődése a gyerek iránt s megkérdeztem:

— Talán maguknak is volt ilyen fiuk?

Az anyóka és az apóka egyszerre bólnított a fejével s mind a kettőnek nedves lett a szeme.

— No, és mi történt vele? — folytatám részvétellel.

Az apóka felelt végtelenül bánatosan:

— Hát megnőtt és most már nem olyan kedves és nem szeret úgy bennünket.

— És nem ül többé az ölkébe — bizonygatott a másik.

— Ugy? És hol van most?

Az anyóka felelt nyöszörgő hangon szégyenlősen:

— Nyugalmaszott őrnagy most Grácban.

Egy árnyék surrant be észrevétlen a boltba. És mintha csákója is lenne, kardja is lenne az árnyéknak, ott himbálózott a levegőben, erre hajlott, arra hajlott és amint hajlott, mindig letörölt az öregek szemeiben, arczán a derüből valamit; a visszaemlékezés bánattal vetette be azt a sok ránczot, azt a sok barázdát.

Az anyóka eközben elkészített husos kövér ujjával egy hosszú, keskeny papír-szalagot, odagurult mint egy gombolyag az urához, átnyújtotta neki a szalagot, miközben ráhajlott a vállára, mint ahogy összeborul két kiszáradt boróka-ág és azt sugta a fülébe:

— Hátha engednél a barna posztó árából?

Az apóka a fejét rázta, majd hamisan, rejtélyesen rákacsintott az anyókára.

— Ne félj, Johanna. Ismersz, Johanna.

Az megértette, visszakacsintott rá hasonlóképen hamisan és rejtélyesen.

— No no, Fridrik.

S azzal pukkedlit vágott előttem piruettel, mint a roccoco-kor dámái, egy csókot intett a fiúcskának és mint a füst, ellebegett a belső ajtó felé, hűs szelet támasztva a szépen kivastalt tiszta szoknyaival.

Az öreg most már hozzálátott a méréshez, a régi világ módja szerint, behas-

gatva a papírpántlikát némely helyeken. Minden hasiték mást jelent, ez a csipőt, az a vállakat, ez a derékvastagságot, amaz a mellkast, pedig mind egyforma hasiték, de hát azon a szabó mégis el tud igazodni, szuszogott, izzadott, mert egypárszor le kellett hajolnia. Végre aztán így szólt a nagy munka után, megcsipkedve a gyermek arczát csattanós pirosra:

— Mához egy hétre lesz a próba, kis lelkem.

A fiú számontartotta, az egy hetet, és a kitűzött napon pontosan beállítottunk a szabóhoz. Azon a helyen ült, ahol a multkor. Csodálkozni látszott, hogy már itt vagyunk.

— A ruhát jöttünk megpróbálni.

Az öreg fel se kelt, egész nyakig be volt burkolva a plaidjébe.

— Még nincs annyira — felelte. Hallgass Spitz, ne ugass, Spitz. Nem tudod, hogy a fiúcska van itt.

— Mára mondta.

— Nem lehet mindent felfujni — jegyezte meg mogorván és a hangján kiértett hogy didereg. A világ is hat nap alatt lett készen — tette hozzá.

Ugy mondta ezt, a saját igazolására, mintha az valamivel kisebb, jelentéktelenebb

valami. De ez a reménye is kutba esett, mert a pénzügyi bizottság valamennyi kiegyezési javaslatról együttesen akarja benyújtani jelentését, ami legjobb esetben is csak holnap történhetik meg. Így tehát ma be kellett érni a Münnich Aurél jelentésével, hogy az igazoló bizottság rendben találta a Ciocán János és Jakabffy Imre mandátumait.

Aztán a jegyző a pénzügyminisztert szólította fel.

— Lássuk azt az indemnitást! mozgolódott a szélsőbal és titkon megint reménykedett. Hátba? Talán mégis!

Am Lukács László nemcsak az indemnitás-javaslatot terjesztette be, hanem nyomban utána a városok és községek fogyasztási adótermészetű jövedelmeinek ideiglenes rendezéséről szóló törvényjavaslatot is. Azonfelül Wlassics Gyula is épen mára hozta be az állami népiskolák megfelelő elhelyezésére vonatkozó novellát.

— Jó két testőrt állítottak az indemnitás mellé! — dohogott Horánszky Nándor.

És csakugyan úgy festett, mintha a kissé népszerűtlen indemnitást a legjobb hírű két javaslat szíves pártfogásával vezették volna be a törvényhozás termébe. Ami, ha taktika volt, bizony fölségesen bevált, mert még a szélsőbalon se mertek belekötni a várva-várt indemnitásba. Az a két javaslat, amit viszont az ország vár epekedve, ajánlatossá tett némi mérésleletet az indemnitással szemben is.

Mert tehát a dolog rendben és csendben. Mikor pedig az ülés végén Bánffy Dezső báró csakugyan javaslatba hozta, hogy a holnapi ülésben az Erzsébet szobor parlamenti bizottságába tizenkét tagot válasszon a képviselőház — ez ellen sem szólalt fel senki. Némán hozzájárult mindenki s az ülés azzal a reménységgel oszlott szét — amivel mostanában eloszlan szokott — hátba holnap érdekesebben megy a dolog...

Az indemnitás.

Lukács László pénzügyminiszter a képviselőház mai ülésében, mint előre jeleztük, beterjesztette törvényjavaslatát az 1899. év négy első hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról. Ez a javaslat és megokolása így hangzik:

munka lett volna, és mégis hat napig tartott volna.

A csengetyűszóra most is bekukkantott az anyóka, de csak a főkötős fejét dugta be s meglátván minket, legott eltűnt.

— Hát mikor jöhetünk?

— Négy nap múlva, ha a legény nem lesz beteg.

Távoztunk a boltból, de még alig mentünk tíz lépést, mögöttünk apró léptek topogását hallottuk és a lihegő hangot.

— Hoillá kicsike! Hej, kicsike!

Hátrafordultunk, hát az anyóka futott utánunk, tiszta fehér kötényét összehajtva tartván a két kezében.

— Egy kis szentjánoskenyérke, fiacskám.

A fiu eleinte bámészan nézte a szentjánoskenyeret (még soh'se látta ezt a eseméget), azután intettem neki, kiszedte szépen a kötényéből, megköszönte és mindjárt ketté tört egyet az apró fehér fogacskáival, ami az anyókat úgy mulattatta, de úgy mulattatta, hogy még vissza is fordult egyszer és a Laczkó-maczkó után kiáltotta:

— Fán terem ám az a jó kenyérke, édeském.

Egy odaváló ismerősünktől azt hallottuk másnap, az öreg szabóról, hogy nagy üzletet

(A javaslat.)

1. szakasz. A minisztérium felhatalmaztatik, hogy a magyar korona országaiban jogérvényes adókra és állami jövedékekre vonatkozó összes — jelenleg fennálló vagy ezután hozandó — törvényeket, azok időközben bekövetkező módosításainak figyelembe vételével az 1899. év négy első hónapjában érvényben tarthassa és az ezek alapján befolyó adókból és egyéb bevételekből az állami kiadásokat a következő szakaszban meghatározott módon fedezhesse.

2. szakasz. A kiadásokra nézve az 1898. évi állami költségvetésről szóló 1898. évi VI. törvény-cikk rendelkezései az irányadók; felhatalmaztatik azonban a kormány, hogy oly kiadásokat is fedezhessen a jelen törvény hatályának tartama alatt, amelyek időközben alkotott külön törvények vagy törvényes intézkedések folytán fedezendőek, de ugy ezen, valamint általában minden — a jelen törvényvel adott felhatalmazás alapján teendő — kiadás az 1899. évi költségvetés keretébe lesz beillesztendő.

3. szakasz. Jelen törvény 1899. évi január hónap 1-én lép életbe, de hatálya az 1899. évi állami költségvetésről szóló törvény életbe léptével megszűnik; végrehajtásával a pénzügyminiszter bizatik meg.

(A megokolás.)

Az 1899. évi állami költségvetési előirányzatra vonatkozó előterjesztésem az országgyűlés őszi ülésszakának megnyitása után azonnal, jelesül folyó évi szeptember hó 9-ik napján benyújtottam az országgyűlés képviselőházának.

Habár a képviselőház pénzügyi bizottsága a költségvetési előirányzat tárgyalását már befejezte s arra vonatkozó jelentését be is terjesztette, a jelen viszonyok között alig lehet kilátás arra, hogy a rendes időben benyújtott költségvetési előirányzat még ez év folyamán törvényerőre emelkedhessen, mert a monarchia másik államával megkötendő gazdasági kiegyezésre, nemkülönben a valuta- és bankügyre vonatkozó törvényjavaslatok, melyek még a folyó év folyamán elintézését igényelnek, a tárgyak fontosságánál és sokaságánál fogva beható és huzamosabb időre terjedő tárgyalást igényelvének, ezek a törvényhozás tevékenységét annyira igénybe fogják venni, hogy az 1899. évi költségvetésre vonatkozó tárgyalások az év hátralévő részében előreláthatólag befejezhetők nem lesznek.

Ennélfogva avégből, hogy a közadók kivételére és beszédére, valamint a jövedékek kezelésére törvényes alap nyujtassék s az állam összes szükségletei a jövő 1899. évi január hó 1-től fe-

vitt valaha, kilencz legénnyel dolgozott az arany Prágában, ahol két háza is van, de most már csak azért ül a boltban, mert egész életében boltban ült és nem tudna ülni máshol.

Néhány nap múlva, amint arra mentünk a kuthoz, ránk kopogott az ajtó üvegjén s nyomban rá az ajtót is kinyitotta:

— Megvan a ruha. A ruha a fiucskának. Meg lehet próbálni.

Mire bementünk a boltba. Az öreg igen nyájas volt, a kezeit dörzsölgette, leültetett bennünket, irgett-forgott, keringett a boltban, mintha keresne valamit.

— Mit is akarok csak? morogta magában. Igen, hogy megvan a ruha. De már azt mondtam. Igen, a legényt kell behívni.

Kihajlott az udvari ablakon, ahol az akácfa ágai néztek be és kikiáltott az udvarra:

— Hé ficzkó! Hé, Hans! Gyere elő, Hans.

A Hans künn az udvar hátulsó részében a répát kapálta, nagynehezen előczammogott verejtéktől csurgó homlokkal. Rettenő vén legény volt, teljesen hajzat és szemöldök nélkül, az egyik lábára sánta, az egyik szemén hályog,

deve legyenek, van szerencsém a jelen törvényjavaslatot tisztelettel bemutatni.

A törvényjavaslat 1. szakasza felhatalmazza a minisztériumot, hogy a magyar korona országaiban jogérvényes adókra s állami jövedékekre vonatkozó összes jelenleg fennálló vagy ezután hozandó törvényeket, azok időközben bekövetkező módosításainak figyelembe vételével, az 1899. év négy első hónapjában érvényben tarthassa s az ezek alapján befolyó adókból s egyéb jövedelmekből az állami kiadásokat fedezhesse.

Ezekre az állami kiadásokra nézve a javaslat 2. szakasza szerint az 1898. évi állami költségvetésről szóló 1898. évi VI. törvény-cikk határozományaai irányadók.

Mint hogy azonban oly kiadások is állhatnak elő, amelyek törvényes intézkedésen alapulnak, de számszerűen eddig még nincsenek megállapítva: arra is felhatalmazást kell kérnem, hogy ezen kiadások is fedeztethessenek.

Ugyancsak ennek a szakasznak rendelkezései szerint a javaslatban kért felhatalmazás alapján tett kiadások az 1899. évi állami költségvetés keretébe illesztendőek, amely költségvetésre vonatkozó törvény életbelépte napjával — a 3. szakasz értelmében — a felhatalmazás hatályát vesztené.

(A javaslat a pénzügyi bizottságban.)

A ma benyújtott javaslatot a képviselőház pénzügyi bizottsága már ma tárgyalta. Ezt a gyorsaságot az ellenzék szónokai szóvá is tették.

Komjáthy és Kossuth kifogásolják, hogy egy ma délelőtt benyújtott törvényjavaslat tárgyalását az elnök már ma délutánra kitűzte.

Széll elnök utal a harminczéves gyakorlatra, amely feljogosította őt azon föltevésre, hogy a bizottság ellenzéki tagjai egyszerűen jelezni fogják bizalmatlansági állásponjtjukat s annak hővebb indokolását a ház nyilvános tárgyalására tartják fann. Így tettek csak nemrég is az egész államháztartást felölelő általános költségvetési jelentés tárgyalásánál; szólt teljes joggal feltehettem ennél fogva, hogy az indemnitásnál is hasonló kijelentésre fognak szoritkozni.

Lukács miniszter nem fogadhatja el Kossuthnak és Komjáthynak azon megjegyzését, hogy minden sürgős indok nélkül siettetni a kormány e javaslat tárgyalását. Miután a kiegyezési előterjesztések megakadályozták a költségvetési előterjesztés tárgyalását, teljesen indokolt az, hogy a kormány indemnitás-törvényjavaslatot nyujtott be s épen a parlament érdemleges munkájának megkezdése érdekében történik, hogy a kormány kéri ennek sürgős tárgyalását.

nagyon-nagyon el volt már nyüve a szegény Hans, lehetett talán kilenczven esztendő is.

— Hozd elé a ruháskát, ficzkó, csak a kabátot, a kabátot (hunyorított neki), ne bántsd a többit Hans.

A ficzkó szaporán megindult, vagyis toltta magát a sánta lába miatt, a belső szobába, vissza is tért vártatvást, hozván az embrióban levő kis szürke kabátot, szépen, óvatosan messze eltartva azt a maga piszkos zubbonyától, mint valami oltári szentséget, utána jött az anyóka is. Az egész ház megéledt a nagy eseményre... Az anyóka egy darab krétát hozott a kezében és gombostüket. Még egy vén pisze szolgáló is bekukkantott az ajtón. A Spitz vidáman vinnyogott, lelógatta a füleit nagy-megelégedetten és ott volt, ott alkalmatlankodott mindenütt, ahol valami történt, végre a fiuhoz tolakodott és annak a lábait nyalogatta.

A Laczkó-maczkó aztán levetette az eddigi kék zubbonykáját (amit a Nelli szobaleány varrt). Az öreg szabó egy sebes fúrge mozdulattal kiragadta a Hans kezéből a szürke kabátot, melynek csak az egyik ujja volt hozzáfűzelve fehér czérnákkal, ráhuzta nagyóvatosan a fiu testére, megigazgatta, leültette, azután elugrott vagy két lépésnyit, mint a szöcske és

Gajári ugyanily értelmű felszólalása után a bizottság elhatározza a törvényjavaslat tárgyalás alá vételét.

Hegedűs Sándor elfogadásra ajánlja a törvényjavaslatot, mint amely ugy formájára, mint tartalmára nézve teljesen megfelel az eddigi törvényes gyakorlatnak.

Komjáthy már pártállásánál fogva sem viseltethetik bizalommal a kormány iránt, amely oly irányban halad, amelyen Magyarország önállósága és függetlensége nem valósítható meg. Bizalmatlansággal viseltetik a kormány iránt azért is, mert még az általa elfogadott — szóló szerint rossz — alapon, az 1867. XII. törvényzikk alapján sem vezet helyes irányban az ország ügyeit s mert soha semmi lépést nem tett arra, hogy állami önállóságunk a külföld előtt feltüntetessék.

Bánffy báró miniszterelnök a bizalmatlansági szempontokból elmondottakra semmi észrevételt nem tesz, mert a bizalmat nem lehet erőltetni s valakit arra kapacitálni. Helytelenül bár, de az imdemnityt bizalmi kérdésnek szokás tekinteni, nem lehet tehát semmi kifogása az ellen, hogy ezt az alkalmat a kormány iránt való bizalmatlanság kifejezésére használják fel.

Kossuth Ferencnek pártállásánál fogva nem lehet bizalma a kormány iránt. Bizalmatlansággal viseltetik iránta azért is, mert még a 67-es alap sarkköveit is porba döntötte, s mert semmi jelét nem látjuk annak, hogy teljes erélyvel igyekeznek megvédeni Magyarország elévülhetetlen jogait.

A bizottság többsége ezek után ugy általánosságban, mint részleteiben elfogadta a törvényjavaslatot s annak a Házban való referálásával *Hegedűs* Sándort bizta meg.

KÜLFÖLD.

A francziabarát Vatikán. A Vatikán kezdi megint nagyon szeretni a francziákat. Világerő ez az oka, hogy Franciaország megint kezd a feje tetejére állani, de annak, hogy Rampolla államtitkár állása a németek ellen való ellenséges fellépése miatt megrendült, már csakugyan ez a nagy francziabarátság az oka. Rampolla megpróbálta ugyan Bülow előtt a megegyezést, de ennek aligha lesz békitő hatása, annál kevésbé, mert Parocchi bíboros sietett ráduplicálni egy beszéddel, melyet egy disztribúción a zárandokokhoz intézett. Ez a hárcias beszéd így szól:

„Uram!

A szent és törvényes demokrácia kérdése itt már meg van oldva. Önök igazi keresztény de-

koröskörül megnézegette azzal a rettenetes fontoskodással, amit a dolog megérdemelt.

Az anyóka tapsolt, elragadtatásában elhalványodva, szinte megdőbbenve a tökéletességtől.

— Mintha csak rá volna öntve! — kiáltá.

— Én szabtam, Johanna — mondá az öreg kevélyen.

— Az ur szabta — bizonyította Hans.

Mindnyájuk arca ragyogott a boldogságtól, a szemek csillogtak-villogtak és a naplány megint betoppant az ablakon, hogy megcsirögassa vén arcaikat.

Az öreg megfogta a krétát, a gombostűket és mint a művész, mikor a remekén pepecsel még, egy-egy krétavonást tett a nyaknál, a hónak alatt, és elől is hol idebb, hol odább leszurt egy gombostűt.

— Ez aztán kabát! — szólt végre.

— Igen, — vágtam közbe, — de hosszú, tapságosan hosszú, a fucska olyan lesz benne, mint egy kántor; le kell az aljából vágni vagy egy araszot.

A napfényes égből villám nem csaphat le olyan váratlanul és kellemetlenül. Egyszerre felszisszentek mind a hárman.

— Mit? Hogy levágni a ruhából? Egy araszot? Oh, hiszen az lehetetlen.

mokraták, aminek szivemből örülök, hanem azért még távol vannak a céljától, mert ugy kell cselekedniök, mint szt.-Remig és Clodovig: önöknek meg kell keresztelniök a demokráciát.

Hogy ez sikerüljön, annak egyedüli módja, ha követik szent atyánk, XIII. Leó bölcsességét, belátását és végtelen lelki türelmességét. Őrizték meg szívükben legutóbbi szavait, melyek encziklikáinak értékes magyarázatát képezik. A *Retum Novarum* encziklikában foglalt tanítások ma szavakban nyertek kifejezést és most önökön a sor, hogy barátaikat és ellenségeiket megnyerjék e magasztos keresztényi eszmének.

Mihelyt Franciaországot igazi, mély keresztény demokrácia fogja átlangeni, nem kell félnie többé, kibonthatja dícsőséges harczi lobogóját, mely fényével el fogja homályosítani a csillagokat is. A népek pedig azt fogják mondani: „Ime föltámadt Nagy Károly, Szent Lajos és IV. Henrik (itt már megállók) Franciaországa!”

Dícsőség XIII. Leónak, a nagy embernek, vagy miként önök nevezik, a jó atyának! Azelőtt a pápa nemcsak palotájában, hanem államában is ur volt. De alkalmasint azért, hogy vezekeljünk bűneinkért, az isteni gondviselés ugy akarta, hogy ma még a saját házában is alig parancsolhat. De egy vigasztaló gondolat föntartja benne a reményt, ágyuk helyett itt vannak önök; a hol fegyvereknek kellene lenni; ott vannak a francia szívek. Önök előfutárjai egy nagy népmozgalomnak, mely meg fogja tisztítani a világot és így fog szólni szent Péterhez: „Kbredj, rablánczaid lehulltak!”

Hogy a pápa győzzön, nincs szüksége fegyverekre, elég neki, ha bírja a francziák és az összes katolikus népek szívet. Bárcsak mindenki megtenné kötelességét, akkor magasztálnák csak a béke királyát: rex pacificus magnificatus est.

Az önökhöz intézett szavak képezik a győzelem, a béke és az egész világ lühűségének prelúdiómát. Felhivom tehát önöket, üdvözöljék velem együtt XIII. Leót és Franciaországot.

Éljen XIII. Leó, éljen Franciaország!”

A Reichsrath ülése.

(Távirati tudósítás.)

A Reichsrath ma a budget-provizóriumokra vonatkozó rendeleteket tárgyalta, minden különösebb érdekesség nélkül. Thun gróf is válaszolt két interpellációra, de ezek iránt sem mutatkozott érdeklődés, mert nyilvánvaló volt, hogy a császár ismeretes manifesztumáról Thun sem fog egyebet mondhatni, mint amit *Bánffy* már elmondott a magyar parlamentben. Aminthogy nem is mondott egyebet.

Még Spitz is megmordult és rám vicso-ritotta a fogait.

— Hallod, Johanna, oh, Johanna, a fiu apja el akar vágatni a kabátból!

Arca elsápadt, szinte szederjes lett a felháborodástól.

— De ha hosszú — jegyzém meg, félig nevetve, félig bosszankodva.

— De a fucska nőni fog, uram. Két év alatt belenő.

— Ejh, két év múlva már a negyedik kabát lesz rajta. A kabátok nem halhatatlanok, öreg ur.

Szomoruan horgasztotta le a fejét és sóhajtott.

— De a posztó, uram. Nem vétek a posztóért? Legyen lelke, uram.

Az anyóka nagyra vaszul a hátam mögé került valahogy s onnan integetett nagy vállvonogatással és szemöldökrángatással az urának, amire az összenézett a Hanssal. A beavatott Hans ajkain egy röhej-féle mutatkozott, de csak ugy egy percze, mint mikor a róka egy kicsit kidugja a fejét a lyukból, aztán megint behuzza.

Az öreg szabó láthatólag megcsillapodott és a kezeit bágyadtan leeresztve, kenetteljesen adta meg magát:

(Két válasz.)

Az ülés csak tizenkét óra tájban kezdődött. *Thun* gróf válaszolt a békekongresszusról beadott interpellációra. Azt mondta, hogy *Murawiew* gróf a legnemesebb szívű és leghumánusabb diplomata és a kormány mindent el fog követni, hogy a császár nemes eszméjének megvalósításához hozzájáruljon. Valamennyi kormány a legnagyobb örömmel üdvözölte a császár javaslatát.

Ezután *Gambini* képviselő interpellációjára válaszolva a parenzói kihágások tárgyában, előadja a történeteket, megjegyezvén, hogy azok sem politikai, sem nemzetiiségi indítókokra nem vezethetők vissza, hanem arra a feszültségre, amely *Parenzóban* a jobbmodu polgárok és a parasztok közt fönáll, de az utóbbi időben már kezd alábbhagyni. Messzebb menő intézkedések tételétől a miniszter annyival inkább eltekinthetett, mert a kihágások nincsenek semmiféle összefüggésben a *Triesztben* és *Görzben* történt kihágásokkal. Az olasz alattvalók ellen intézett támadásokra vonatkozó interpellációra a szükséges adatok összegyűjtése után fog válaszolni. A trieszti zavargásoknál, ahol sajnálatos kihágások történtek, nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a körülményt, hogy amíg a genfi rettenetes esemény egész Ausztriát a legmélyebb gyászba borította, ott vigalmakat tartottak ami az uralkodóház iránt való ragaszkodás és lojalitás érzését a legmélyebben sértette. Végül nem hagyhatja megemlítés nélkül a miniszterelnök azt, hogy a kormánynak azon kell lennie, hogy zavartalanul föntartsa azt a barátságos viszonyt, amely monarchiánk és Olaszország közt fönáll. Ennélfogva a kormány, különösen ebből a szempontból, bizonyára törekedni fog elejét venni mindannak, ami e barátságos viszony megzavarását vonhatná maga után. A miniszterelnök tehát első sorban meg fog tenni minden intézkedést, hogy hathatósan eleje vértessék annak, hogy olasz alattvalók ellen a támadások osztrák területen ismétlődjenek. Másodszor pedig a minisztérium a törvény teljes szigorával fog eljárni mindazok ellen, akik az olaszok ellen irányuló ily támadásokban hűnősek, hogy a megtámadottak mihamarabb teljes elégtételt kapjanak.

(A budget-provizóriumok.)

A miniszterelnöknek az interpellációkra adott válaszai után a Ház átléti a napirendre: a budget-provizóriumokra vonatkozó rendeletek tárgyalására.

Iro Károly (Schönerer-párti) kijelenti, hogy a *Schönerer*-párt nem állott el az obstrukciótól,

— Az uraságok rendelnek, a szabók engedelmesskednek.

Aztán lassan, óvatosan kiszedte a tüket és lehámozta az öltönyt a gyerekről.

— Jó volt a szentjánoskenyérke — kérdé ezek után az anyóka a gyerektől.

— Jó — felelte a fiu.

— Hallod, *Fridrik*, a szentjánoskenyérke, hogy jó volt.

Ezzel aztán el volt intézve az új ruha kérdése; vártuk napról-napra, hogy haza hozzák, de csak nem jött. A fiu szeretne volna fölvenni, mert a villában volt egy orosz fiu és az már hosszú nadrágban járt. Hej, csak elhoznák az övét is. De nem hozták. Elküldtük egy párszor a háziszolgát, mindig üzentek valami mentséget; hogy reuma volt a legény kezében, nem tudott varrni, hogy két ünnepest össze, nem volt szabad varrni és mindig biztattak valami rövid terminussal, de csak se híre, se hamva a ruhának. Végre elérkezett az utolsó nap is, amit a fürdőben töltöttünk. Magam mentem el veszkeződni a szabóhoz.

— Holnap meglesz.

— De holnap már elutazunk.

— Hány órákor?

— Reggel tízkor indul a vonat.

csak hogy egyedül nem képesek hathatósan obstruálni, amiben a többi német párt a hibás.

D'Elvert Henrik báró azt mondja, hogy a kormány nem váltotta be azt a reményt, hogy eltörli a nyelvrendeleteket, amelyek Ausztriát oly valóságba döntöttek, melynek katasztrófászerű jelenségekre kell vezetnie. A kormány letért az alkotmány alpjáról és a 14. szakasz segítségével be akarja csempészni a rejtett abszolútizmust. Ahelyett, hogy a nyelvviszonyoknak igazságos, törvényes rendezésén fáradoznék, a kormány a csehekkel történt egyoldali megegyezéssel a csehek javára állapította meg az alapvetéseket, amelyeket a németeknek vissza kell utasítaniuk és amelyeket a kormány még csak közölni sem mer. A szónok rámutat arra, hogy a kormány az állam legéletberegőbb érdekeinek föloldozásával titkos egyezségekre lépett a magyar kormánnyal. A kormánynak csak negatív sikerei vannak; a nemzetiségi harc kulcsai magasabbra csapkodnak, mint valaha és most már Morvaországra is áterjedt ez a harc. A németek nem kicsinyes érdekekért harcolnak, hanem nemzeti existenciájukért, Ausztria existenciájáért. A kormány súlyos bünt követelt el az osztrák állameszme ellen. Ezután Baernreuthernek a kabinetből történt kilépésével foglalkozik a szónok. Baernreutherrel kivált a kabinetből az utolsó ember, aki az alkotmány zászlaját lobogtatta, aki az államot modern alapra akarta állítani. A jobb-oldal nem egy tagjának szemérlő le fog esni a hályog, amikor aztán egyesülni fognak az ellenzékkel egy oly rendszernek a megbuktatására, amely a birodalomra nézve csak végzetes következményekkel járhat. (Élénk tetszés a baloldalon.)

Grabmayr Károly dr. az alkotmányhü nagybirtokosság nevében a következő nyilatkozatot teszi: A tárgyalás alatt levő javaslatokban kiáltó eredményét látjuk az elhibázott kormánypolitikának, amely megbénította a parlamentet és lehetővé tette a kormánynak, vagy pedig abba a kényszerhelyzetbe juttatta azt, hogy az államháztartás vezetésénél és rendezésénél oly utra lépjen, amely ellen alkotmányjogi szempontból a legsúlyosabb aggályaink vannak. Míg a kormány elődje az első rendeletekben legalább a legsúlyosabb mértékre szorított, a Thun-kabinet az 1898. évi június 25-ki rendeletekben az önmagának vindikált kivételes jogkört eltökéltlen lényegesen kibővítette, amennyiben rendelkezése alá állította önmagának nemcsak az általános költségvetést, hanem az ugynevezett beruházási költségvetést is, nem ugyan a cizmek kiadásának föltétlenül alkotmányellenes formájában, hanem 20 millió forintnyi előlegügylet alak-

jában, ami érdemileg az előbbit teljesen egyjelentőségű. A kormány ez eljárása a legsúlyosabb ellenvetéseket hívja ki, úgy általános politikai, mint államjogi szempontból, mely ellenvetések tüzetesebb kifejtését és megokolását a bizottsági tárgyalásra és a második olvasásra tartjuk fenn magunknak. Már az első olvasásnál indítva érezzük magunkat, hogy állást foglaljunk e javaslatokkal szemben, nehogy félremagyarázzák eljárásunkat, midőn e javaslatoknak a költségvetési bizottsághoz való utasítása mellett szavazunk. E szavazatunk abban felel magyarázatát, hogy a javaslatokat a házszabályok értelmében bizottsághoz kell utasítani. A szónok pártja ezélszerűbbnek tartja a költségvetési bizottsághoz való utasítást, mint ha különbizottsághoz utasítanák a javaslatot. A szónok a legbátrabbabban meg akarja övni pártját az ellen a föltevés ellen, mintha a párt e szavazatával bármilyen tekintetben is bizalmát akarná nyilvánítani a kormánnyal. A Thun-kabinetnek egyenesen érthetetlen magatartása a nyelvviszályban, alig leplezett megvetése alkotmányos kötelességeinek és alig leplezett hajlandósága arra, hogy oly utakra térjen, amelyek az egyenes összeütközés alkotmányunkkal, amelyre minden kormány felelős, alig kerülhető el: mindez utját állja annak, hogy e kormány iránt bármilyen tekintetben is bizalommal viseltessünk és e felfogásunknak első sorban azzal fogunk kifejezést adni, hogy e kormánynak minden cselekedetét a legtüzetesebb és az államérdeket soha szem elől nem tévesztő kritika és mérlegelés tárgyává tesszük. Ily értelemben szavazunk a javaslatoknak a költségvetési bizottsághoz való utasítása mellett. (Tetszés a baloldalon.)

Rieger képviselő (szociáldemokrata) a rendeleteket nyilvánvaló alkotmányértésnek nevezi. Ezután megtámadja a kormányt a galicziai kivételes állapot miatt. Végül azt mondja, hogy a szociáldemokraták feladatuknak tartják a jelenlegi kormány megbuktatását.

Az elnök utólagosan *Rieger* képviselőt *Badeni* gróf ellen használt egyik kifejezése miatt rendretasítja.

Több sürgősségi indítvány elintézése után az ülést bezárják. A legközelebbi ülés szerdán lesz.

A kiegyezés.

— Az osztrák kiegyezési bizottság ülése. —

Bécs, október 14.

Az osztrák kiegyezési bizottság ma este *Bilinski* lovag elnöklése alatt ülést tartott, amelyen *Thun* gróf miniszterelnök, *Kaiser* pénz-

ügyminiszter, *Wittek* vasutügyi miniszter, *Kast* báró földmívelésügyi miniszter és *Dipaoli* báró kereskedelemügyi miniszter voltak jelen.

Gross dr. újra visszatér arra a kérdésre, amelyet tegnap intézett a miniszterelnökhöz, hogy minő állást foglal el a kormány *Bánffy* bárónak a magyar képviselőház október 8-iki ülésén tett kijelentéseivel szemben. A szónok hangsúlyozza a miniszterelnökkel szemben, hogy a magyar lapokban közzétett szöveg teljesen azonos a bécsi lapokban közzétett szöveggel. *Thun* gróf miniszterelnök valószínűleg nem akarta desavouálni *Bánffy* bárót és azt sem akarta mondani, hogy a magyar miniszterelnök kijelentése a közte és *Bánffy* báró közt létrejött megállapodásoknak megfelelő. A szónok ismétli tehát tegnapi kérdését, vajjon megfelelő-e *Bánffy* báró nyilatkozata e megállapodásoknak és nevezetesen, vajjon *Thun* gróf arra az esetre, ha a kiegyezés nem fogadtatnék el változatlanul, beleegyezését adta-e ahhoz, hogy a szóban forgó viszonyokat Magyarország önállóan rendezze. Világos és határozott választ kíván; máskülönben — ugymond — tudni fogjuk, hogy *Thun* gróf csakugyan oly megállapodásokba ment bele, amelyek Ausztria érdekeit kiszolgáltatják a magyaroknak.

Thun gróf miniszterelnök kijelenti, hogy ő is ismeri *Bánffy* báró beszédének szövegét, ő neki tehát idézetén nincs mit korrigálnia. Kívánatos volna, hogy azok az urak, akik oly tüzetesen foglalkoznak *Bánffy* báró nyilatkozataival, azokat teljes egészében szem előtt tartják. A miniszterelnök konstatálja, hogy *Bánffy* báró beszédének azt a passzusát, amelyet *Gross* dr. idézett, ismételtén zajos közbekiáltások és lármák szakították meg, ami e passzus jelentőségének megítélésénél szintén latba esik. A miniszterelnök felolvassa *Bánffy* báró nyilatkozatát és konstatálja, hogy a második passzus különben is már meggyengíti az első; még kevésbé lehet azonban kétség e passzus igazi értelméről, amint ő azt a kiegyezési bizottság tegnapi ülésén kifejtette, ha *Bánffy* báró többi nyilatkozatait is tekintetbe veszik. A miniszterelnök ezután felolvassa *Bánffy* bárónak a bizottságban tett további két nyilatkozatát és nevezetesen ezt a passzust:

„De a kiegyezési javaslatok be vannak terjesztve és az ellenzék magától függ, hogy idején le is tárgyalassanak. Honnan formálhatunk mi jogot arra, hogy ne vegyük komolyan az Ausztriában való tárgyalást. Amint jogunk van követelni, hogy a mi jelenlegi tárgyalásainkat komolyan vegyék, mi nekünk sem szabad más álláspontra helyezkednünk.“

Ami *Gross* képviselőnek azt a nyilatkozatát illeti, hogy az osztrák kormány *Bánffy* báró kommandója alatt áll, ezt a miniszterelnök a legbátrabbabban visszautasítja. A két kormány teljesen tudatában van a kiegyezés nagy gazdasági horderejének mindkét félre nézve. A kormánynak eltökélt szándéka, hogy keresztülvigye a kiegyezést, hogy a stabilitás áldásai javára váljanak mind a két fél anyagi érdekeinek. Konfliktusokat konstatálni akarni itt nincs helyén és remélhetőleg nem is fog sikerrel járni. A miniszterelnök végül kijelenti, hogy ő és *Bánffy* báró kölcsönös és legteljesebb loyális bizalommal arra törekednek, hogy teljesítsék azokat a kötelezettségeket, amelyek kölcsönös egyetértéssel elvállaltak.

A bizottság erre megkezdte a kiegyezési javaslatok általános tárgyalását.

Chiari képviselő kijelenti, hogy nagy bizalmatlansággal megy bele a tárgyalásba, mert nem tudja, vajjon az a miniszterelnök tegnapi nyilatkozatai után komolyan veendő-e. A németek nem ellenzik a kiegyezést, de annak igazságos alapon kell nyugodnia. Magyarország eredetileg csak parlamentáris kiegyezést akart elfogadni; de most már kész volna a 14. szakasz alapján is elfogadni a kiegyezést. A szónok óva inti a kormányt, hogy őrizkedjék a 14. szakasz alkalmazásától, mert ennek következményeiért alig vállalhatná el a felelősséget.

Dipaoli báró kereskedelemügyi miniszter kijelenti, hogy amikor legutóbb Budapesten tart a

— Hát hazavihetik — mondá kurtán.

Reggel csakugyan elutaztunk, kimentünk az indóházba, de a ruha nélkül. A Laczkó-maczkó le volt verve; egyre furkálta az a hosszú nadrág.

— Ugy látszik, nem tudták megvarrni, fiacskám.

— Ugy-e apa. Mert nem is látnak jól az öregek és talán a tü is reszket a kezükben.

— De minek vállalkoznak rá a vén salakbakterek!

Épen már első csengettek és kifelé tödultünk a tömeggel, mikor egyszerre csak meg-rántja valaki hátulról a kabátomat.

Hátra nezek, hát a vén Hans lohól utánam szörnyű szuszogással és lihegéssel, és nyújtja felém a nagy paksamótát, és úgy nevet az egyik szeme, a jobbik szeme, hogy majd ki-ugrik az örömtől.

— Hip-hop, itt vagyok a ruhával.

A Laczkó is hátra néz, elkapja nagy vi-gan a csomagot, én pedig keresek hirtelen egy koronát a zsebemben borralalónak.

— Várjon csak, várjon csak, kiáltok utána.

De a vén legény csak a kezével int nagy róhejjel, hogy nem vár biz ő a viláért sem

és ucu a sánta lábával rohan, gázol ke-resztül embert, asszonyt, gyereket, mintha mil-lió ördög kergetné.

Nekem bizony fel se tűnt a bolondos öreg Hans futása, csak akkor világolt ki egész mivoltában, mikor végre Bécsben fel-bontottuk a csomagot. A fiu ijedten ki-áltott fel:

— Megesaltak, apa!

De a hangjába inkább vegyült öröm, mint csalódás.

Hát kihullott ugyan a csomagból a Laczkó ruhája, de nem ám a szürke, hanem a sötétbarna kék sávos drága kelméből, — amiből ő királyi fensége Albert herceg öltönye készült annak idején; amit az anyóka is látott akkoriban.

A ruhát rögtön felpróbálta a fiucska, — oh, hogy örült neki, szegény kis lelkem, — a nadrág pompás, a mellényke is, de a kabátot hosszúnak hagyták a saját akaratauk szerint. Czu-darság a mesteremberektől. Mintha az ő kedvük-ért öltözködnek az ember. De a fiut nem igen bántotta a kabátnak ez a hibája — mert volt egy előnye is, hogy mind a két zsebe tele volt lómye szert János-kenyérkevel.

kiegyezés elfogadásának kérdéséről egyáltalán nem is beszélt.

Bilinski lovag elnök Chiari képviselő egy megjegyzésére kijelenté, hogy ő semmiesetre sem tagadja meg a kiegyezést, sőt ellenkezőleg, noha nem szokásos, hogy az elnök többször felszólaljon, védelmezni fogja azt. Ő a kiegyezésről még miniszter korában 1896-ban szólott, anélkül, hogy megjegyzései akkor a Házban nagyobb ellentmondást keltettek volna. Ő még mindig azon az állásponton áll, hogy a kiegyezés nagyban és egészben kedvező Ausztriára nézve. Persze, ha azt kérdik tőle, vajjon maguk ezek a javaslatok-e, azt kell felelnie: nem, mert nincs meg a kvóta. Egyetlenegy párt sem fogadná el a kiegyezést az osztrák kvóta leszállítása nélkül. Ezzel összefüggésben keletkezett és tartatott fenn az ugynevezett junktim.

Lecher képviselő: Elismerte-e azt a magyar kormány is?

Bilinski lovag elnök: Igen; épen ezért nem nyújtattak be a kiegyezési javaslatok, amelyek már 1897. május havában meg voltak állapítva. Igaz, hogy a formális junktim, úgy látszik, most már nincs meg, mert a javaslatok előterjesztettek, anélkül, hogy a kvótára nézve előterjesztés vagy nyilatkozat történt volna, de ki az oka annak, ha nincs meg többé ez a junktim? De ha a junktim alakilag most már nincs is meg, érdemileg meg van a Házra nézve és meg van a pénzügyminiszter fejtegetései szerint is. A junktim felállítását a Ház kezében van; mindenütt tudják, hogy a kormány az Ausztria által adott kedvezmények fejében kedvezményt kívánt a kvótánál.

Az előtte szóló kijelentette, hogy könnyű dolog kiegyezést kötni; ez egyszerűen üzletnek tekintendő. De ugyanaz a szónok azt is mondotta, hogy ennél a kiegyezésnél nehezebb a dolog, mert az osztrák kormány gyöngye, a magyar pedig erős. Nos, hát tegyük erőssé az osztrák kormányt, mert a magyar parlament erőssé tette a maga kormányát!

Ami a vám- és kereskedelmi szövetséget illeti, az ily szövetség megújítása két önálló állam között tényleg nehézségekkel jár. A különböző érdekek itt ütköznek össze a legélesebben. Az őrési forgalmat illetőleg a szónok első sorban arra utal, hogy ez a vívmány már 1898 január 1-én életbe lépett volna, ha a provizórium parlamentáris elintézésnyert volna. Mi most kieszközöljük, hogy az árak tarifális tekintetben egyenlő elbánásban részesüljenek, épen úgy, mint ahogy ezt a német kereskedelmi szerződés megállapítja. Arra az álláspontra, hogy ez a határozat a gyakorlati keresztülvitelnél nem fog megtartatni, nem szabad helyezkedni, mert ebből az álláspontból egyáltalán nem volna szabad vám- és kereskedelmi szövetséget kötni.

Ami a magyar ipartörvényeket illeti, itt is megtételezt a kísérlet az orvoslás elérésére, de ez nem sikerült, mert a magyar kormány minden ilyen irányú kísérletet azzal a kijelentéssel utasított el, hogy nincs kifogása az ellen, hogy az osztrák kormány is ugyanolyan iparpolitikát kövessen. Époly kevéssé sikerült, elismerte a szónok, a szociális törvényhozás hasonlóságát elérni, mert a magyar kormány a leghatározottabban kijelentette, hogy kénytelen e tekintetben valamivel lassabb tempót követni; amely álláspont ellen egy szuverén állammal szemben kifogás nem tehető.

A fogyasztási adókat illetőleg konstatálja a szónok, hogy e tekintetben különös tévedés terjedt el, az, hogy a fogyasztási adók emelését Magyarország kívánata volna. Ez téves. Magyarországon már meg van most is ez az emelés, ha más alakban is. Az az előny, amelyet Magyarország a fogyasztási adókból, amint azok a kiegyezési javaslatokban meg vannak állapítva, e tekintetben huz, csupán abban áll, hogy a differenciát eddig meglehetősen költséges módon kellett behajtania, most pedig azt a mindkét államban fennálló fogyasztási adók emelésének formájában hajthatja be. De ez oly ügy, amely voltaképpen nincs közvetlen összefüggésben a Magyarországgal való kiegyezéssel. Ez szükséglet kérdése. Nem fáradtság nélkül ugyan, de sikerült a

bonifikációk egész sorozatát kieszközölni a gazdasági szeszfőzők részére. Ez magyar részről hozott áldozat és nyereség a mi mezőgazdaságunkra nézve.

Szavait azzal zárja, hogy az osztrák rizsre eső kvótaarány megfelelő leszállítása mellett a kiegyezést nemcsak Magyarországra, de Ausztriára nézve is előnyösnek tartja.

A legközelebbi ülés holnap délelőtt tíz órakor lesz.

Franciaország válsága.

— Egy katonai összeesküvés híre. —

Párisból katonai összeesküvést jelentenek, hasonlót a néhai Bonaparték néhai államcsínyjéhez. Most is a tábornoki karnak és a párisi helyőrségnek jutott volna az a szerep, hogy erőszakos lökéssel változtasson, ha ezáltal nem is a kormányformán, de legalább a kormányzáson. Akik tervezték, bizonyosan számítottak a nemzet utólagos jóváhagyására, mint egykor a plebiszcitumos császár; szombaton éjjel a „Nemezis” boszuját akarták hát eljátszani Brissonon és radikális miniszter-társain, akiket ekkor börtönbe kellett volna vetni; az utcákon is dühöngő éjfélvi batteriák jártak volna, mint ama boldogtalan 1852-iki éjszakán, és egész lovashadosztályok vonultak volna a ki Coup d'Etat-nak diszörtségül, hogy a filiszteusok mind jól megrémüljenek és ki ne merészkedjenek a barrikádokra. Így volt tervezve a dolog, de a kormány idejekorán megtudta. Hogy tudta meg a kormány? Ugy, ahogy Franciaországban mindent meg lehet ma tudni. Elcsipték a levelezéseket. Ez vehető egyszerűen mind a leghitelesebb részletnek az egész katonai összeesküvésben. Mert Franciaország válságában régóta világos az, hogy a párisi generálisok nem a legelmésőbb emberek közül vannak összeválogatva. Hogyne csinálnák hát a forradalmat is úgy, hogy rajt kell vesztetniük?

A többiekre nézve lehet, hogy ezt az incidenset is kissé le fogja lohasztani a holnap; mert tény, hogy a párisi küldemények mostanában igen gyakran fel vannak fújva és sokszor összezsugorodtak már, ha egy kis ideig ki voltak téve a levegőnek.

Hogy a dologban mennyi a rémlátás és hogy csak előzetes megbeszélés vagy közeledés, vagy már biztos megállapodás volt-e ez az „összeesküvés”, ahhoz lehet hát a szkepszisnek is szava. De hogy a republikánusok komolyan félnek a katonai forradalomtól s hogy Franciaországban ma az ilyen összeesküvés nem látszik sokkal lehetetlenebbnek egy kormányválságnál, az a francia republika méltó büntetése. Egy köztársaság, amely a boszu édességéért nagyra neveli a militarizmust, mint akármelyik keleti deszpota teszi, a köztársaság, amely nem elégszik meg szürke polgári jólétével, hanem hadi győzelmet akar és csillogó praetoriánusokat táplál, az ilyen köztársaság talán nem is érdemi meg az életet. Lett volna ez a respublica békés, komoly céljoknak élő polgár, tiszteletreméltó békés munkás, akkor nem lettek volna hatalmas katonái, katonai panamáit, fizetett kémei és ilyen összeesküvései. Így beteggé tette szegényt a méreg és a dicsőség, így nem is valómi nehézség dolog volna egy éjjelen át mindenestül kivégezni.

Páris szenzációjáról ezeket jelentik távirataink:

Páris, október 14.

A köztársasági lapok ma egybehangzó közléseket hoznak a köztársaságnak már napok óta emlegetett veszedelméről, arról, hogy katonai államcsínyt terveztek, amelyet most szombaton akartak végrehajtani. A köztársasági újságok közleményüket

egy, az összeesküvőkhöz intézett figyelmeztetéssel vezetik be, mely így szól.

Tudomásul az összeesküvőknek.

Arról értesülünk, hogy egy banditák-ból álló párt, amely azelőtt az alternatíva előtt állt, hogy vagy a fegyházba kerüljön, vagy az állam ellen föllázadjon, összeesküvést szőtt a köztársaság ellen. A gonosz szándék végrehajtása szombatra volt kitűzve, de a kormány megtudta s meghiúsította gaz szándékukat. A kormány tudja az összes részleteket is, amelyekből minden kétségen kívül megállapítható a bűnösök gonosz szándéka. A kormány mindent tud és ehhez képest tette meg intézkedéseit. Ez tudomásul az összeesküvőknek.

Az egész összeesküvésről a „Rappel” ezeket írja: Egy híres generális, akinek nevét az utolsó időben sűrűn emlegették (minden valószínűség szerint Mercier, a volt hadügyminiszter, aki most vidéken hadtestparancsnok) táviratot kapott, amelyben siffrizva az volt írva, hogy az államcsínyt most szombaton végre fogják hajtani. A tábornok ugyan csak siffrizott távirattal válaszolt erre. Mind a két távirat a kulcsokkal együtt a kormány kezébe esett s így tudták meg az összeesküvés tervét. Brisson, mint belügyminiszter tovább nyomozta az összeesküvést és olyan adatokhoz jutott, amelyekből kétségtelenül meggyőződött a tervezett államcsínyről. Az összeesküvők tervüket azért akarták szombaton végrehajtani, mert tudták, hogy Chanoine hadügyminiszter szombaton szolgálati ügyben vidékre utazik s hogy az ő távollétében biztosabban számíthatnak a párisi helyőrségre.

Páris, október 14.

Brisson miniszterelnök nyomban azután, hogy az összeesküvés fonálait kezébe kerítette, összehívta a minisztertanácsot, amely tisztán csak az államcsínyvel foglalkozott. Chanoine hadügyminiszter ezen a miniszteri tanácskozáson nem vett részt. Bizonyos helyről azt állítják ugyan, hogy a hadügyminiszter azért nem jelent meg a miniszteri tanácsban, mert nem akart jelen lenni Picquart ezredes ügyének tárgyalásán, de egészen bizonyos, hogy az egész miniszteri tanácskozás egyáltalán nem foglalkozott Picquart ügyével, hanem csupán a tervezett katonai összeesküvésről tanácskozott és Chanoine hadügyminiszternek egészen más okai lehettek arra, hogy minisztertársai között meg ne jelenjen.

A köztársasági és radikális újságok szerkesztői tegnap este az „Aurore” szerkesztőségében szintén arról tanácskoztak, hogy az újságok mit tegyenek a tervezett katonai összeesküvéssel szemben. A tanácskozáson ott voltak a többi közt Clémenceau, Labori, Millebrand és mások. Az értekezlet ott állapodott meg a mai manifesztum közös szövegében.

Páris, október 14.

Az „Aurore”, a „Siècle” és a „Matin” részleteket közölnek a tervezett katonai összeesküvésről. A „Matin” azt írja, hogy a katonapárt minden előkészületet megtett arra, hogy az államcsínyt szombaton éjjel végrehajtsa. A katonapártnak az volt a terve, hogy szombaton éjjel a pártjára hódított csapatokkal megszállja az összes minisztériumokat és közhivatalokat s a minisztereket elcsukja.

Az összeesküvésnek ennél továbbmenő célja nem is volt. Csak kormányválságot akartak erőszakkal előidézni, nem monarchikus forradalmat.

Páris, október 14.

Az államcsíny híre az itteni lakosságban nem okozott nagyobb izgatottságot. Az igaz, hogy mindenütt csak erről beszéltek, de aggodalom, félelem sehol sem volt tapasztalható. A tőzsdét, amely ilyen dolgok iránt oly érzékeny, az egész dolog hidegen hagyta, — legfeljebb a kamatláb emelkedése hozta az emlegetést némi izgalomba.

A miniszteriumok nagyon tartózkodók. Az „Agence Havas” nem hozott czáfolatot.

Minden hír megegyez abban, hogy Chanoine nem utazott el Párisból.

A „Jour” a belügyminiszteriumban kérdészködött a dologról és így ír:

— Mi azt hisszük, hogy van valami a dologban, de nem szabad beszélünk. Egyelőre bevárjuk a miniszterelnök parancsát.

Azután így folytatja a „Jour”:

Tény az, hogy Boisdeffrenek egy levele a kormány kezébe került. Ebben azt írja Zurinden tábornoknak:

— Legyünk készenlétben szombatra.

Lehet, hogy ez csak frázis volt. A hadügyminiszteriumban megtagadnak minden felvilágosítást. Megelégszenek azzal, hogy kijelentik, hogy a hírek a laptalanok, de mindig hozzá teszik, hogy Chanoine nem utazott el Párisból és ebbeli szándékáról lemondott. Nemsokára világosság derül majd a dologra és ha igazak a radikális lapok hírei, akkor Brissonnak esetleges lépésekre kell elhatároznia magát.

Páris, október 14.

A vasutasok nem strikeolnak. Ennek dacára minden pályaudvar tele van katonasággal. Különösen az északi és keleti pályaudvaron csak úgy heuszeg a sok katona. Több lap kijelenti, hogy mindez tényleg azt a látszatot kelti fel, hogy Párisban ostromállapot van. Minden egyes városban, melyben helyőrség van, készenlétben áll a hadsereg.

A Patrie-ban egy manifestum jelent meg Brisson ellen.

A kamarában majd számon kéri tetteit — ugymond a Patrie. — De mivel ő ezt előre sejtí, hogy nem tud helyt állani, most úgy tünteti fel a dolgot, mintha ő mentette volna meg a köztársaságot.

A „Droit de l'Homme” ma azt a hírt közli, hogy Brisson és Bourgeois ma hosszabb ideig tanácskoztak. A kormány minden intézkedést megtett avégből, hogy minden meglepetéstől meg legyen óva. Az összeesküvés bizonyítékai a kormány kezében vannak.

Nemcsak az a körülmény segítette elő az összeesküvésnek felfedezését, hogy egyes reá vonatkozó levelek a kormány kezébe kerültek, hanem egy tábornoknak külföldi utazása is. Ez a tábornok a Zola-perben fontos szerepet vitt és állítólag nagyon sokáig tanácskozott Viktor Napoleon herczeggel.

Az összeesküvés célja iránt a vélemények elágazók.

A legelterjedtebb magyarázat az, hogy a katonaság, amelyet a semmitűszéknek vizsgálata megrémített, meg akarta előzni az esetleg bekövetkező katasztrófát.

Egy lap azt állítja, hogy a rendőrség fel akarta használni azt a körülményt, hogy az orleansi herczeg legutóbb magára vonta a francziák figyelmét, arra, hogy Brissonnak szivességet tegyen. Ez a szivesség abban állott, hogy számára egy összeesküvés anyagát keresték össze. Annyi tény, hogy az orleansi herczegnek ügynökei az utóbbi napokban nagyon erősen mozgolódtak és össze is állították azoknak a tiszteteknek névjegyzékét, akik egy esetleges királyság hívei lettek volna.

A „Liberté” szerint az egész mozgalom szellemi szerzői a Bonapartisták.

Egy másik lap szerint Brisson birtokában van egy levelezésnek, amely Viktor Napoleon és két tábornok közt folyt. Ez a két

tábornok: Boisdeffre és Pelieux.

A „Temps” szerint a gyanus táviratok, amelyeket tábornokok váltottak az ország különböző részeiben, főleg a csapatok mozgósításáról szólnak, aminek tudvalevőleg egészen más oka van.

Egészen bizonyosra vehető, hogy mindezek a nyugtalanító hírek nem keletkeztek volna, ha a vidéki katonai intézkedések téves irányban nem foglalkoztatták volna a lakosság képzeletihetségét.

TÁVIRATOK.

A német császár keleti utja.

München, október 14. Most történt első ízben, hogy Vilmos császár óvintézkedéseket tett, mielőtt utra kelt. A badeni nagyherczeg, mint legjobb barátját, megkérte, hogy vegye kezébe a kormány gyeplőit, ha esetleg olyan fordulat állna be, hogy kivételes intézkedésekre lenne szükség. Azonkívül több rendelkezést tett avégből, hogy távolléte alatt családja teljes biztonságban legyen.

Általános ismert dolog, hogy a luteránus egyház fejének levelet írt, melynek kezdő mondata teljesen ellenkezik a császár temperamentumával. A levél így kezdődik:

„Ha egészen tévesen térek vissza keleti utamról...”

Azt beszélék, hogy Erzsébet királyné tragikus halála erős nyomot hagyott a császár kedélyvilágán, gyakran panaszkozik, hogy mindig előtte lebeg vizióként a tragikus eset és őt is halsejtelmek gyötrik.

Hogy miért változtatta meg utiprogrammját, a felől több verzió kering. Legvalószínűbb az, hogy Hohenlohe herczeg birodalmi kancellár azzal fenyegette a császárt, hogy beadja lemondását, ha vissza nem tér Berlinbe akkorára, mikor megkezdődik a parlament ülésszak. Különösen a szocialista-párt az, amely dühöng a császárra, több, ellenük tett nyilatkozata miatt és a legádázabb parlament túsára készülnek. Hohenlohe nem akarja magára vállalni a teljes felelősséget, hogy egymaga szálljon szembe a támadásokkal.

Venecze, október 14. A német császári pár tegnapi bevonulása alkalmával egy kis incidens történt, amely csak ma derült ki. Midőn t. i. az udvari gondola Ponte Diritto közelében a halásztér elé érkezett, egy ember a vízbe ugrott és a császári gondola felé uszott. Az illető egyént kifogták, de szinte örvöngött kifogatása alkalmával és azt kiáltotta:

— Látni akarom az uralkodót!

Minden jel arra vall, hogy örült ember volt.

Kréta kiűritése.

Konstantinápoly, október 14. Anglia, Franciaország és Olaszország azt az utasítást adták itteni nagyköveteiknek, hogy szólítsák fel a portát a jegyzékében a krétai török helyőrségekre vonatkozó kérés visszavonására, mert a nagyhatalmak ellenkező esetben kényszereszközket alkalmaznak.

Általános feltűnt, hogy az orosz nagykövetnek kormánya utasítást nem küldött. Az egész törökországi diplomáciai hadjáratból kitűnt, hogy Oroszország nem épen ellenséges indulattal viseltetik a porta iránt.

A tengernagyok azt telegrafálták Krétából a nagyköveteiknek, hogy a Krétába küldött török tábornokokat nem engedik a szigetre. A porta e miatt panaszt emel a nagyköveteiknél, mert szerinte csak azért mentek e tábornokok Krétára, hogy a csapatok gyors és akadálytalan elvonulását elősegítsék.

Az anarchisták ellen.

Róma, október 14. Az osztrák és magyar kormány az anarchizmus tárgyában Rómában legközelebb tartandó értekezletre egy-egy belügyminiszteri és igazságügyminiszteri tisztvi-

selőt szándékozik kiküldeni, akik a monarchia diplomáciai képviselője mellett a reszortjukat érintő kérdésekben mint szaktanácsosok fognak működni.

Kairó, október 14. Két olaszt, akik az alexandriai anarchista-csoporthoz tartoznak, letartóztattak. Két bombát találtak náluk. A rendőrség folytatja a nyomozást.

A Dreyfus-ügy.

Páris, október 14. A „Matin” értesülése szerint a Dreyfus-ügy iratait, amelyek most Bardnál, a revizió előadójánál vannak, legközelebb kiadják Mornardnak, Dreyfusné ügyvédjének.

Páris, október 14. A Dreyfus-pör revizionális eljárása oly gyorsan halad előre, hogy a mostani ügyállásból ítélve Dreyfus már két héten belül elhagyhatja az Ördög szigetét.

Sándor és Natália.

Belgrád, október 14. Sándor király hosszabb ideig tartó körutat tesz Szerbiában. Elindulásának ideje azonban még nincs megállapítva. Natália tervezett szerbiai látogatása — mint már jeleztük is — bizonytalan időre elhalasztott, mert a miniszterelnök lemondással fenyegetőzött arra az esetre, ha Natália Szerbiába tenné a lábát.

A párisi strike.

Páris, október 14. A tegnapi és a tegnapi események sejtették már, hogy a nagy strike a végét járja s a mai hírek megerősítik ezt a feltevést. Páris városa már a szokott képet mutatja. A munkások a kifüggesztett falragaszokat olvasgatják, de nyugodtan viselkednek. A munkástörsde, mint rendesen, nyitva van. Majdnem valamennyi földmunkás ismét munkába állott. A különböző vasutvonalakon a szolgálat rendesen folyik. A vasutársaságok nem érznek a személyzet tekintetében hiányt és igen csekély azoknak az alkalmazottaknak a száma, akik nem jelentek meg a szolgálatotélre. A vidékről érkező táviratok katonai intézkedések tételét jelentik és megjegyzik, hogy munkaerőben nincs hiány.

Guimbert, a franciaországi gőzmozdonyvezetők és fűtők általános szövetségének elnöke, felhívást intézett a mozdonyvezetőkhez és fűtökhöz, amelyben a vasuti alkalmazottak szindikátusa által elhatározott strike ellen mint hazaárulás ellen tiltakozik és a mozdonyvezetőköt és fűtöket felszólítja, hogy bizzanak a törvények erejében és híven teljesítve kötelességüket, maradjanak meg helyükön. Ma reggel a munkástörszden néhány gyűlés volt, amelyen azonban csak kevesen vettek részt. A legközelebbi napokra — a mai eseményekből következtetve — teljesen megnyugtató hírek várhatók.

HIREK.

Lapunk mai száma 18 oldal.

— A király lthón. A király holnap, szombaton reggel 5 óra 45 perczkor a fővárosba érkezik. A nyugati pályaudvarból egyenest a várbeli palotába hajtat. Ugyancsak holnap, szombaton délután két órákor külön udvari vonalon Gödöllőre utazik. — Bécsből telegrafálják: A király ő felsége ma este nyolcz óra harmincz perczkor elutazott Budápestre és ott, egy helyi tudósító szerint, holnap délelött Bánffy báró miniszterelnököt kihallgatáson fogadják s azután Gödöllőre megy, ahol néhány hetet fog tölteni.

— Lujza királyné temetése. A dán királyné temetéséről a következő távirati tudósítást kaptuk: A temetés holnap délután kétórákor lesz minden nagyot pompa nélkül. A gyászszertartásra meghívott közönység a dombon gyülekezik. A szertartás délután két órákor kezdődik. A harangok csaknem egész nap zúgnak a templomban. A külföldi diplomáciai képviselők mellé a külügyminiszteriumnak egy előkelő hivatalnok is beosztva. A koporsót pon-

két órákor hat tengerészkapitány és nyolcz gyalogos ezredes viszi; a baldachint hat kamarás tartja fölötté, a baldachin zsinórait pedig a Dandenburgh-rend négy nagykeresztese tartja. A király és az idegen fejedelmi személyiségek előtt a koporsót a Beethoven-féle gyászinduló hangjai mellett viszik el. Amint a koporsót az oltár előtt felállították, megkezdődik az egyházi ünnep, melyben Seeland szigetének összes papjai részt vesznek. A gyászszertartás után Hartmannak Thorwaldsen gyászindulóját játsszák. Azután a koporsót átszállítják a VII. Frigyes király kápolnába. Amint a fejedelmi személyek itt helyet foglaltak, a szárfogót a kriptába bocsátják le a deákok énekkarának bucsudala mellett. A temetésen, mint Koppenhágából jelentik, II. Miklós orosz czár és Svéd- valamint Norvégország királyán kívül gyászólván Európa minden uralkodó házának képviselője jelen lesz, a többek közt: Károly Lajos főherczeg, mint királyunk képviselője, Frigyes Lipót herczeg a német császár képviselőjében, a yorki és a cambridgei herczegek. Mint a délutáni táviratok jelentik, a czár a Sarkcsillag-yachton Libaunon át már megérkezett. Belleonenél kötött ki és egyenesen Bernsdorfba ment, ahol két szobát rendeztek be számára. Az ottani rendőrséget titokban megszorították. Oszkár svéd király déli tizenkét órákor érkezett Koppenhágába. A holnapi temetésen az országgyűlés mindkét háza teljes számban együtt lesz. A legtöbb fejedelmi személyiség a temetés után azonnal elutazik, csak az özvegy anyaczárné marad ott még egy ideig. — Lujza királyné temetését ma délután szállították vasuton Roeskildebe. A koporsót a dán király és trónörökös, az orosz czár és a görög király vitték a halottas kocsig. A pályaudvaron is ők emelték le és vitték a waggonig a koporsót.

— József főherczeg és Kneipp utódja. József főherczeg, akit a boldogult Kneipp páternek hamar sikerült vizgyógyomódja hívének meggyerni, még mindig érdeklődik a vízzel való gyógyítás és apostolai iránt. Ezt bizonyítja a főherczegnek alábbi távirata, amelyet Simoni páterhez, Kneipp utódjához intézett s amely így szól:

„Örülök, hogy ön fölölvasást tart Budapesten és fogadja üdvözlétemet. Adja a Mindenhátó, hogy áldásos legyen az ön működése és hogy a természetes gyógyomód minél nagyobb tért hódítson a szenvedő emberiség javára. Alesuth, 1898. október 12.

József főherczeg.”

— „Zola Fiumében“. Fővárosi napilapok azt a hírt közölték a napokban, hogy Zola Emil Fiuméba érkezett. Ottani tudósítónk erre vonatkozólag azt táviratozza, hogy a „Hungária“ nevű gőzösön, mely Zaraból jött Fiuméba, csakugyan érkezett egy Zola nevű utas, de az korántsem Zola Emil volt, hanem egy párisi egyetemi tanár.

— A nagylelkű herczeg. A francia lapok meghatottan adnak hírt Henrik orleansi herczeg nemes, nagylelkű cselekedetéről. A herczeg tegnapelőtt egy kitűnő ebéd után a Bois de Boulogne-ba hajtatott, amikor egy utcasarkon nagy népcsoportosulást vett észre. Megállította kocsiját és amikor meghallotta, hogy egy szegény munkás az éhségtől összeesett, kétszáz frankot adott neki és maga vezette a legközelebbi gyógyszerészhez. A francia lapok meghatottsága kétségkívül jogosult. Egy orleansi herczeg, aki jótékony célra akár csak száz frankot is ad, bizonyára unikum. Henrik herczegről különben azt tartják a családjában, hogy javíthatatlan tékozló.

— A gothai nyulak. Ernő, az elhunyt coburg-gothai herczeg tudvaleg szeszélyes vadász volt, aki szigorúan meghagyta alattvalóinak, hogy a herczegi vadászterületen ne löjjenek le egyetlen vadat sem. Mikor a herczeg egyszer Werningshausenba, egy gothai faluba jött, meghallotta, hogy egy odavaló parasztnak több rendkívül ügyes, kitanított nyulak van. A herczeg maga is elment a nyulak büszke tulajdonosához és jól mulatott a csinos kis állatok mutatványain. Hanem azért nem állhatta meg, hogy így ne szóljon:

— Tudja-e, hogy e nyulak összefogdosásával a gothai vadászterület megsértette?

A paraszt azonban nem maradt adós a válasszal:

— E nyulak weimariak, kedves ur! A gothaiak sokkal ostobábbak, semhogy ilyen mutatványokra képesek lennének.

— III. Frigyes emléke. Október 17-én leplezik le a san-remoi Zirio villában a III. Frigyes császár emlékére készített bronz emléktáblát, számos 1870—71-iki veterán jelenlétében. Az emléktábla közepén a császár relief-képe látható tölgyfaágaktól és harci jelvényektől övezve, legfelül a császári koronával. Jobbról és balról Wildenbruchnak következő verse áll:

Vándor, aki Németországból
Idejössz, állj meg itt:
Itt a hely, ahol Frigyes
Császár el s szenvedett.
Hallod, mint törnek part felé
Az egymáshoz csapódó hullámok?
Ez Németország vágyó lelke,
Mely Ő reá emlékezik.”

Alul ez a fölírás olvasható: „Németország harcossai császárunknak és vezérüknek.“ A leleplezési ünnepélyre sok vendéget várnak, a san-remoi olaszok igen meleg szimpátiával viseltetnek a német nemzet szép kegyeletes emléke iránt.

— Ferdinand fejedelem medvét. Furcsa kis dolog pattant ki most utólag Ferdinand holgár fejedelem magyarországi vadászatairól. A Kárpátokban vadászva, a fejedelem azt a forró óhaját nyilvánította, hogy nagyon szeretne medvéket löni. A környezete tudakozódott, hogy mikor volna kedve, a veszélyes vadászatot megtartani. Megjelölte a napot, amelyen a vadásztársaság fel is készült. Ámbar azon a vidéken fölötté ritka állat a medve, a társaság egy tisztán csakhamar ráakadt két hatalmasan kifejlődött példányra. Ugy látszott, hogy az állatok jól betáplálkoztak, mert vigan hempergtek a fűben és csak akkor állottak talpra, mikor a vadászok, élükön a fejedelemmel, a közvetlen közelükbe értek. A medvék még ekkor sem kísérelték meg a menekvést, sőt mintha barátságosan közeledtek volna a fejedelmi vadásztársasághoz. A fejedelem kapta fel először fegyverét és lött. Az egyik maczkó hatalmas ordítással terült el a földön. A másik bestiat nem hatotta meg társa tragikus sorsa, mert két lábra állva, komikus táncszerű mozdulatokat csinált, míg a fejedelem újabb lövése le nem terítette. A szép vadászsákmányt aztán közelebről is megtekintette a fejedelem, bár a környezetében levők ezt ugyancsak elleneztek. A fejedelem ekkor észrevette, hogy a vadállatok orrán egy-egy lyuk van, hasonló ahhoz, amelyet a medvetánczolatoló oláhok szoktak állatjaikon a táncz számára furni. A fejedelem nem kérdezősködött a lyukak eredete felől, hanem szó nélkül hazafelé indult. Megértett mindent.

— Román Miron beteg. Román Miron metropolita, mint Nagyszebenből táviratozzák, súlyosan megbetegedett. A mult éjjel olyan aggasztó volt az állapota, hogy minden pillanatban várták a katasztrófa bekövetkezését.

— Rablóvilág Görögországban. Mint athenesi lapok írják, Görögországban annyira elszaporodtak a rablók, tolvajok és utonállók, hogy már népgyűléseket akarnak tartani, amelyeken a türhetetlen állapot ellen tiltakozni fognak. Gyilkosság, rablás, utonállás napirenden van. A kormány már azon gondolkozik, hogy jutalmat tűz ki a rablók fejére és statáriumot hirdet ellenük. Különösen egy Palaviotis nevű rabló és bandája tartja rettegésben a Pelaponesus egész északi részét. Ez az ember valóságos rablólovag; nem csak rabol és gyilkol, hanem védi a gyámoltalatlakat, segíti a szegényeket és tűzbe megy a női becsületért. Egy uzsorást megölésével fenyegetett, ha néhány kiesipolyozott adósának a legrövidebb idő alatt bizonyos összeget ki nem fizet. Egy birtokost, aki egy eladósodott szomszédja birtokát jóval annak értéke alatt vette meg, arra kényszerített, hogy a vételárát egy harmadával megtoldja, különben az egész birtokot tűzzel-vassal elpusztítja. Egy legénynek pedig, aki egy fiatal leányt házassági ígérettel elcsábított, megparancsolta, hogy a leányt a lehető legrövidebb idő alatt

vegye el, különben a rablók a legelső fára föl akasztják.

Az államügyész, vizsgálóbíró és több rendőrtisztviselő számos csendőrrel már napok óta üldözi, de nem akadnak nyomára. Palaviotisnak ugyanis számos pártfogója van nem csak a nép között, hanem a földbirtokosok, a kereskedők, hivatalnokok, sőt papok közt is.

A rabló legutóbb már Athenebe tette át működése színhelyét. Neki tulajdonítják a lamiai nemzeti bank kirablását is. A bankigazgató néhány napra elutazott s ez alatt az idő alatt a banképület őrizetét a főpénztárosra birták. A főpénztárost másnap hálószobájában megkötözve, betömött szájjal találták. Elbeszélése szerint három ismeretlen hatolt a szobájába és azzal a fenyegetéssel, hogy megölik, kényszerítették, hogy a pénztárkulcsokat átadja. Az értékpapirokat a rablók érintetlenül hagyták, de elvittek háromszázezer drachma készpénzt.

A rablóknak még máig is bottal ütök a nyomát, bár számos gyanús embert elfogtak s a bank huszezer drachma jutalmat tűzött ki annak, aki kézrekeríti őket. Egyébíránt magát a főpénztárost is bűnrészességgel vádolják és feleségével együtt vizsgálati fogságban tartják.

— Ujtás a telefonon. Vass József, Nyiregyháza város segédmérnöke, érdekes ujtást talált fel a telefonon. Találmányának lényege és gyakorlati jelentősége abban áll, hogy az egyes telefon-állomások ugyanazon a vezetéken egymásután vannak bekapcsolva, míg az eddigi rendszer szerint minden egyes állomás külön vezetékekkel a központtal állott közvetlen összeköttetésben s a központ kötötte össze a két egymással beszélni akaró állomást. A Vass rendszere szerint mindenki önmaga hozza létre az összeköttetést és pedig akként, hogy a beszélgetés a többi állomások egyikén sem hallgatható ki, mert kapcsolás kizárólag csak a kívánt állomással létesül. Különösen fontos ez a találmány a telefonok felállítási költségei tekintetében, mert az eddigi nagyszámu vezeték helyett azoknak lízérése is elegendő lesz. Vass találmányáról, melyre már szabadalmat is szerzett, a szakférfiak elismeréssel nyilatkoztak és valószínű, hogy nemsokára a gyakorlatban is alkalmazásba veszik e legújabb találmányt.

— Elsikkasztott százezrek. Egy brüsszeli távirat jelenti, hogy a Credit Lyonnais ottani fiókjának egyik hivatalnoka hétszázezer francot elsikkasztott, aztán megszökött. A nagyban dolgozó tolvajt most európaszerte körözik.

— A czápák áldozatai. Irtóztató eseményről ad hírt egy tengerentúli távirat. Az új-kaledoniai Numea közelében egy nagy vitorlás hajó, a „Baf von Neapel“ csónakot küldött a partra, amelyben tizennégy ember ült. Alig haladt azonban a csónak száz lépésnyire, egy csomó czápa fogta körül és a hajón maradt legénység szeme elé rettenetes, hajmeresztő látvány tárult. A vízben egymás mellett nyüzsgött a sok éhes szörnyeteg, amelyek a csónakban ülő szerencsétlen embereket falánkan rántották le maguk közé. A hajó legénysége tehetetlen volt: társaik megmentésére nem tehettek semmit. Ezek pedig velőtrázó sikolylyal tüntek el egymás után a czápák torkában. A szörnyetegek mozgolódtak még egy darab ideig, azután halálos csönd uralgott ismét a tenger felszínén.

— Elhamvadott százhetven millió. Bécs tegnap a sóhajok városa volt. Időtlen idők óta nem volt olyan melancholikus az osztrák császárváros, mint tegnap. Csupa borongás, csupa keserűség, csupa gyász volt minden. Százezrek agyát izgatta, százszázak lelkét busította egy esemény, mely első hallásra hihetetlennek, képtelenségnek tetszett. Ez az esemény az volt, hogy az Osztrák-Magyar Bank pinczéjében délelőtt tíz órákor százhetven millió forintot ögötték el tizes, százaz és ezres bankjegyekben. A szédületes summájú, de rongyos és piszkos pénztömeg elégetésénél nagy felügyelőbizottság volt jelen, továbbá a banknak egy osztrák és egy magyar biztosa. Az elégetési bróczaesszus mindössze egy óráig tartott.

— **Elsülyedt hajó.** Mohácsi tudósítónk jelenti: A Dunagőzhajózási társulat egy uszályhajója, mely fűszerárakkal megrakodva ment Budapestről le a Dunán, Mohács fölött eddig ismeretlen okból elsülyedt. A „Szera-jevo” nevű gőzös segítségére sietett ugyan az uszályhajónak, de a rakományt csak kis részét sikerült megmenteni. A legénység megmenekült.

— **A Jablaniczai szerencsétlenség.** A jablaniczai vasuti kisiklás, úgy látszik, még sem megy csekély vasuti balesetszámba. Orsovai levelezőnk, aki a helyszínén jelen volt, komoly szerencsétlenségnek mondja s a következő részleteket közli velünk: Az a hely, ahol a tehervonat kora hajnalban kisiklott, mély hegyszakadékokban fekszik, melyet jobbról és balról magas sziklafalak fognak körül. Közvetlen a kisiklás előtt egy kis hid van. Az egész pályarész a szomorú pusztulás képét mutatja. A mozdony a sziklafal alján fekszik teljesen szétzúzva, a kocsik mintha papirzacskók volnának, össze-vissza vannak törve és hajlítva és szanaszét fekszenek. A vonatvezető a kisiklásnál az egymás fölé torló négy vagy öt kocsi alá került, de szinte csodás módon megmenekült. Séríetlen maradt, csak egy pár bőrhorcsolás és szétrongyolt ruhája mutatta a veszedelem nagyságát. Ellenben a kísérő személyzetből öt en s u l y o s a n meg-s é r ü l t e k. Az egyik fékezőt Porta-Orientalis állomáson neje fogadta, aki a haldokló férj láttára majd megőrült. A kisiklást sintörés okozta. Nagy szerencse, hogy a tegnap reggel esedékes Ostende-express 36 percet késelt. E késés miatt indították el előbb a tehervonatot, amelyen a baj történt. Az Ostende vonattal, mely óriási gyorsasággal halad, irtóztató katasztrófa történhetett volna.

— **Kiutasított szociálistavezér.** Hirt adunk a temesvári sajtóbiróság tegnapi tárgyalásáról, melynek során egy strohmann, Firneisz Mihály asztalosgyereket elítéltek. Védője gyanánt Pfeiffer Sándor ismert budapesti szociálistavezér szerepelt, akit a tárgyalás után nyomban a rendőrségre idéztek. Meghagyták neki, hogy tizenkét órán belül távozzék Temesvárról s a kiutasítást azzal indokolták, hogy ilyen védői kirándulásait mindig arra szokta használni, hogy az elvtársakkal titkos gyűléseket tartson. Pfeiffer az éjjeli vonattal [Budapestre utazott; addig rendőri felügyelet alatt állott.

— **Anarchisták Fiumében.** Fiumei tudósítónk táviratozza: Két veszedelmes olasz anarchistát fogott el ma a rendőrség. Az egyiket Cesaver Agostinellinek, a másikat Alfredo Baiocchinak hívják. Agostinelli régebben három évet ült már anarchista üzelmek miatt. Baiocchi azonban megszökött a büntetés elől.

— **Elfogott hajóskapitányok.** Nagy feltűnést keltett a múlt héten Fiumében két olasz hajóskapitány elfogatása. Mint utólag kiderült, az elfogatás oka az volt, hogy a két olasz nagy csaláscokot követett el a külföldi borok elvámolása körül. Meghamisították az olaszországi castellamare goffoi fővármivatal pecsétjét. Mikor ez megtörtént, kiűrtették az olasz borokat tartalmazó s hivatalosan lepecsételt hordóikat és megtöltve azokat görög borokkal, hamis pecsétjükkel újból lepecsételték. A fiumei vámvivatal látva az olasz pecsétet, olasz borként vámolta el a görög borokat. Elgondolható ebből a csalásból származott hasznuk, ha tudjuk, hogy a két bornál t i z e n h a t f o r i n t h u s z k r a j c z á r hektoliterenkint a vámkülönbség. Mert míg az olasz bor vámja hektoliterenkint három forint husz krajczár, addig a görög bor vámja husz arany forint. A vizsgálat a két hajóskapitány ellen titokban folyik. Annyi azonban mégis kiszivárgott, hogy a kapitány urak már hosszabb idő óta azik jövedelmező foglalkozásukat.

— **Végzetes lövés.** Csáky György gróf kancsáni kastélyában — mint löcsei tudósítónk írja — tegnap egy fiatal ember saját vigyázatlanságának lett áldozata. Mészáros György grófi komornyik puskáját tisztogatta és valószínűleg felodákonyságból, a csőben hagyta a lövegeit. Tisztogatás közben a ravasz lecsapódott, a fegyver elszűlt és a golyó a komornyik fejébe furdott. Az alig három éves fiatal ember azonnal meghalt.

Napirend.

Naptár: Szombat, október 15. — Római katolikus: Terézia sz. — Protestáns: Teréz. — Görög-ország: (október 8.) Arc. Dénes. — Zsidó: Tischni 29. — Nap két 6 óra 02 perczkor reggel, nyugszik: 4 óra 54 perczkor délután. — Hold két: 6 óra 02 perczkor reggel, nyugszik 4 óra 23 perczkor délután.

A miniszterelnök nem fogad.
A horvát miniszter fogad délelőtt 8—10 óráig.
A „Hódoló díszfelvonulás”: Eisenhut Ferencz óriási körképe Városliget, Andrássy-ut végén, látható reggel 9-től este 6 óráig. Belépő díj 50 kr. Gyermekek jegy 30 krajczár.
Az egyetemi füvészkert (Üllői-ut) nyitva reggel 8-tól este 5-ig.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* **Hírek a Vígyszínházból.** A Vígyszínházban megkezdték a próbákat Arthur W. Pinero hírneves angol drámáirónak „The Magistrate” című bohózatából, amely a „Jökedy barátok” cím alatt kerül színre. A Vígyszínház első eredeti ujdonsága Thury Zoltánnak „Katonák” című három felvonásos színműve lesz, amelyekből már kiosztották a szerepeket.

* **Szamárhurut.** Ez a nem nagyon hangzatos czime van Antony Mars legújabb darabjának, amelyet szerzője „vauville-bohózat”-nak nevez. Antony Mars azt bizonyítja három felvonáson át, hogy minden férfi, sőt minden férj életében van egy „kicsapongási” periodus. Ezen át kell esni, akár csak a gyermeknek a szamárhurton. A darabot a Cluny-színház mutatta be, közepes sikerrel.

* **Új eredeti darabok.** A Magyar Színház igazgatósága előadásra elfogadta Szomaházy Istvánnak „Az egérfogó” című egyfelvonásos vígjátékát és Latzko Andornak „Tíz év” című egyfelvonásos dramolettjét. E két darab Makai Emilnek már régebben elfogadott „Robinsonok” című egyfelvonásosával együtt legközelebb egy estén kerül bemutatásra.

* **A Sandrock-krízis.** Bécsnek is megvan a maga színházi szenzációja: Sandrock Adele, a Burgszínház kitűnő hősnője kijelentette az igazgatóságnak, hogy nem lép fel többé a Burg színpadán. Elhatározásának okát a művésznő maga egy német újságírónak ekkép beszélte el:

— Tavaly február óta nem játszottam; nem is kaptam egyetlen új szerepet sem. Tulajdonképen csak két szerepet játszom. Messalinát és Cleopatrárt, aztán ismét Cleopatrárt és Messalinát. Hasztalan volt minden kérésem, hogy adjanak valami újat is. Kértem, hogy engedjék eljátszanom „Hedda Gabler”-t. Azt mondták, hogy ez a darab már elavult. Kértem azután, hogy felléphessek mint „Maria Magdalena”, amely szerepet már négy éve tanulom. Azonban nem teljesítették ezt a kérésemet sem. Hetekig nem is jelenek meg a Burg színpadán. Tudja-e, mit tettem a télen, hogy éppen tegyek valamit? Huszonhat pár harisnyát kötöttem! (Ha ez a huszonhat pár harisnya megjelenne az igazgató álmaiban!...) Amellett a fizetésem legnagyobb része fellépési díjakból áll. (Hinc illae lacrimae!) Múorra tüzték az „Orléáni szűz”-et és a czimszerepet odaadták — Nedelsky kisasszonynak. A szerep engem illette meg, jó, nem szólok semmit. De hogy másfél évi pihentetés után egy jelentéktelen a n y a s z e r e p e t adnak nekem, ezt nem tűrhetem tovább. Elmegyek ettől a színháztól, ahol halálra kínoznak. Nem játszom többé a Burgban, ha kényszerrel visznek is oda.

A művésznő tényleg erős hangú lényben bucsut mondott az igazgatóságnak, az intendántrában pedig olyan csinos jelenetet rendezett, hogy immár a Sandrock-krízist két szék romjai siratják.

Himfy dalai.

— Vígjáték 3 felvonásban, egy előjattal. Irta Berczik Árpád. Első előadása a Nemzeti Színházban, október 14-én. —

A mi irodalmunkban is van egy fátyolos hölgy. Az a klagenfurti német grófnő, akivel Kisfaludy Sándor, a daliás testőrtiszt hírtelt. Jőformán semmit sem tudunk a szép „Pepi” grófnőről, kivéve azt, hogy megbabonázta a mi Sándorunk szívét. Toldy Ferencz még többet derített ki erről. Kinyomozta, hogy a „Himfy dalai”-t korántsem a

szép Szegedy Róza sugalta egyedül a költőnek; nevezetesen e dalok első részében, a „Kesergő szerelem”-ben egy nagy csomó zengzengéses strófa éppen az említett klagenfurti grófnőnek szólt.

Azért ne higgyenek önök, hölgyeim, mindenben Berczik Árpádnak, aki Kisfaludy Sándort úgy mutatja be önknek, mint a szegény Werthert. Ne higgyék el neki, hogy minden sóhaja a badacsonyi hegy szöke tündére, a nyulánk Szegedy Róza felé szállott. Az alatt az öt év alatt, amely elmúlt a történetileg híres badacsonyi szüret óta, ahol Kisfaludy először látta meg Rózát, a szalai alispán leányát, egészen addig a napig, amelyen a sümegi kis templomban oltár elé vitte, a mi postátnk néha bizony rossz fát is tett a tüzre. Ő sem volt szomorubb fiú, mint öcséseura, Károly. Kitűnően táncolt, rajzolt, festett, fuvolázott és udvarolt. Szerelmes volt ő is egy ballerinába, de mint jó testvérhez illik, nem a Károly ideáljába, hanem egy másikba. Oh, az a katonaszív, az a katonaszív! . . .

És mikor francia földön a Provenceban megírta a „Kesergő szerelem” egy részét, nem tudni egészen hitelesen, hány igéző szempárra gondolt — a Rozáé mellett! Hisz a szomszédban csörgedezett Vacluse híres forrása, ahol ötszáz évvel előtte Petrarca egy-egy sonettet énekelt az isteni Laura tiszteletére, ahol a levegő oly édes, a kolompzó oly dallamosan hangzik az alkonyatban és a provencai lányok dalolnak a pásztorfukkal. Ebben a környezetben írta Kisfaludy Sándor az ő szerelmes strófáit, inspirálva Szegedy Róza — és egy fátyolos hölgy által . . .

Berczik mégis jól tette, hogy Kisfaludy életéből éppen azt az ezüsthurt tépte ki, amely szívében legtovább és legerősebben rezgett. A Szegedy Róza iránt való szerelmét. Hisz végre is Róza lett a hítes felesége és a „Himfy dalai”-nak második részéről, a „Boldog szerelem”-ről már egészen bizonyos, hogy e dalokat a Róza lábaihoz rakta.

Mikor a függöny felgördül, egy turbékoló fiatal párt látunk magunk előtt: Rosty Jolánt és Bezeredy Kálmánt. Együtt szedegetik a tőkéről a szőlőt és egymás ajkáról a csókot. Jolán atyja, Rosty Antal uram, nem szívesen látja együtt a szerelmeseket. Ő a lányát Kisfaludynak szánta, akit a szüretre haza várnak Bécsből. Legjobban várja Szegedy Róza, akinek külön megígérte, hogy eljön, bucsuzáskor belenézve ábrándos szemébe és megszorítva puha kis kezét.

Jolán nem akar a Kisfaludy felesége lenni és szomorúan panaszkodik el Rózának, hogy Sándor eljön Bécsből csak azért, hogy megkérje a kezét. A Róza szíve összeszorul erre a hírre: Kisfaludy tehát elfelejtette őt!

A várva-várt vendég megjő és az ő szívében is újra feléled a szerelem Róza iránt. És agáiban sines megkérni Jolán kezét. De Róza folyton abban a hitben van, hogy Kisfaludy szíve elfordult tőle és hidegen fogadja a jövevényt. Kisfaludyt ez a közöny kétségbe ejti és alig hogy jött, bucsut vesz Rosty uramtól és távozik. Rosty bizonyosára veszi, hogy Kisfaludy a leánya után eped és hogy a reménytelen szerelem úzi ismét messze idegenbe.

Ez az előjáték meseje. Mikor a voltaképeni történet megindul, Jolán és Bezeredy már férj és feleség, noha Rosty uram még mindig zsörtölődik amiatt, hogy nem Kisfaludy lett a veje. Kisfaludy ezalatt külföldről küldözgeti a szerelmes verseket Rózának. Ezek ama dalok, amelyeket utóbb Himfy Álnéven kiadott, — ezek Himfy dalai! Róza azonban nem kapja e dalokat kézhez, mert övegy Róza Józsefné sorra elikkasztja. Biróné házához kerül a szép hajadon, miután árvaságra jutott és szüleitől gazdag örökség maradt rá. A nemzetes asszony azt szeretné, ha Szalóki Péterhez, egy korlátolt ezü, de jámbor, jó fiúhoz menne feleségül. Kvégből cselhez folyamodik. Elikkasztja a Kisfaludy leveleit, kiszedi belőlük a Rózához írt verseket és átadja Szalóki Péternek, hogy olvassa föl azokat Rózának — úgy, mint a sajtójait. Róza szíve ettől majd megindul: poéta-lelkét fog sejtani Szalókiban és a nyakába fog borulni.

Péter nem tudja, hogy ezek a Kisfaludy versei. Bíróné azzal adta át neki, hogy boldogult férje fiókjában találta, tehát a néhai Józsi bácsi versei. A szegény fiu kényelmetlenül érzi magát a plagizátor szerepében, a nemzetes asszony rábeszélésére azonban mindent megtesz.

Ekkor jelennek meg nyomtatásban a „Himfy dalai“. Az egész ország lángba borul tőlük. Szavalják minden nemesi portán, ifjak és leányok, és édes zenéjük beveszi magát minden szívbe. A kedélyek valóságos ferrongása támad nyomában. Találgatják, ki lehet Himfy és kicsoda Liza, aki a versekben meg van énekelve. Szerelmes leányzók órák hosszat lapozgatnak a könyvben és a főzés történetében meg vagyon írva, hogy százával sülték oda abban az évben a baromfiak a serpenyőkben, mert a fehér eseléd mind „Himfy dalai“-t szavalta. A férj, aki ráiravált hűvestársára, hogy forgolódjék kissé a baromfi körül, ezt a választ kapta:

— Mit nékem baromfi! Himfy kell nekem...

Az általános lázban és találgatásban Rosty nram szentül meg van róla győződve, hogy Himfy nem lehet más, csak Kisfaludy, „Liza“ pedig az ő leánya, Jolán. És tulbaldog, hogy leánya belekerül az irodalomtörténetbe. Föl leszzen jegyezve, hogy a Himfy dalait Rosty Jolánhoz írták és az utódok kutatni fogják, ki volt Jolán és kicsoda az apja?..

— Föladnak majd engem lezckéül a gyerekeknek! kiáltja büszkén Rosty és keblére öleli leányát.

A derék menyecske azonban nem vágyik arra a dicsőségre, hogy neve főnmaradjon a történelemben és kézzel-lábbal kapálódzik a halhatatlanság ellen. Néki a legszebb rim és a legszebb ritmus az a csók és az az ölelés, amelyivel férje magához szorítja. Jó ura, Bezerédy Kálmán sém ég a vágytól, hogy neje egy híres poéta eszményképe legyen.

— Énekelje meg a poéta az erdőket, a virágok illatát, a felhők járását, amit akar, nem bánom, de azt, aki a feleségemet megéneklí — azt én megverem...

Ez az ő becsületes hitvallása.

Persze, hogy kiderül a való. Hogy Liza senki más, mint Szegedy Róza. Himfy pedig távobról nem Szalóki Péter, hanem Kisfaludy. A derék Péter boldog, hogy lerázhhatja fejéről az irodalmi babért, amely néki oly kényelmetlen. Belátja, hogy Róza kissé „magas“ hozzá, hogy jobban állik melleje feleségül Bay Annuska, egy sokkal igénytelenebb, de azért igen csinos libácska, akinek nem is kellene versek. El is veszi feleségül, ép ugy, mint Kisfaludy nagysokára az ő Rózáját. Himfy ezzel befejezte dalainak első részét, a „Kesergő szerelme“ és Róza oldalán hozzáfog a második részhez, a „Boldog szerelem“-hez...

A Berczik darabjának legfőbb gyöngéje az, hogy Kisfaludy és Szegedy Róza minden belső ok nélkül oly nagynchezen találják egymásra, sokkal nehezebben, mint ahogy itt előadtuk. Mind a ketten már első percztől kezdve szeretik egymást és pusztá félreértésből négy hosszú képen keresztül rágódnak azon a gyanun, hogy szívük nem érez igazán. Igazi drámai összeütközésről tehát nem lehet szó: egy kis (hár hosszú) tévedés az egész. A történeti igazság az, hogy Szegedy Róza sokáig vonakodott Kisfaludy felesége lenni.

A darab motivuma különben igen ügyes és határozott vigjátéki motivum. Érdekes a Berczik és a francia Emile Rostand véletlen találkozása. Rostand is az ő szenzációs darabjában egy régi poétát vissz szinpadra, Cyrano de Bergeracot és az ő verseivel is egy másvalaki igyekszik megpuhitani a szép Roxane szívét. Roxane is rokona volt Cyranonak, mint Szegedy Róza Kisfaludynak. Persze Rostand ezt a motivumot másként fejlesztí ki, ő egy tragikus elégiát írt, Berczik egy vigjátéki idyllt.

A darab néhány jelenetébe és helyzetébe igen sok kellem, sőt olmasság és határozott invenzió szorult. És jól esik, ha megcsap e darab szcenérijából és hangulatából a badacsonyi szöveg friss levegője. Ki ne evett volna már egy-

szer életében balatoni fogast a badacsonyi „Hab-leány“-ban, ki ne szívta volna be egyszer magába a gulácsi és a tóti hegyek felől áradó illatot, és ki ne pihenne meg szívesen három órára e romantika ölen, ha Szegedy Róza nem is volt Kisfaludy Sándor egyetlen — és nem is utolsó szerelme!...

Mihályfi (Kisfaludy) férfias melegsége teljes illuziót tudott kelteni. Alszeghi Irma mint Szegedy Róza poétikusan szép volt és minden hangja finom és behizelgő. Kitünően játszotta Rákosi Szidi a nagyaasszonyt, igen kedvesen Csillag Teréz a Rosty uram leányát. Rostyt Vizvári vette a kezébe és persze „megcsinálta“. Harmatos frissesség ömlött el Ligeti Juliska alakításán, és jó kedélyvel működtek közre Dezső (Kisfaludy Károly), Zilahi (Szalóki) és Császár (Bezerédy).

A közönség a darabot nagyon melegen fogadta és a szerzőt az est folyamán vagy egy tucatször hivta a lámpák elé.

Dr. Molnár Géza.

Az Ujházy-ügy.

A Nemzeti Színház és Ujházy Ede még mindig haragban vannak egymással. Ujházy szorgalmasan eljárogat a színház udvarára, hogy kollégáival elbeszélgesen, de játszani mindaddig nem játszik, míg eltörölt pótlékait vissza nem állítják.

Ma ebben az ügyben Jókainak és a Nemzeti Színház tagjainak egy-egy levele van előttünk.

Jókai Mór ma a következő levelet intézte Fenyő Sándorhoz, a „Magyar Hirlap“ szerkesztőjéhez:

Kedves Barátom!

Ennek az Ujházy-ügynek valami lehetséges megoldást kellene keresnünk,

Arról fölösleges beszélnünk, hogy kiváló művésznünk milyen nagy értéket képvisel drámai színművészetünk összeségében.

Az egész szerződötési ügy azonban, különféle elhamarkodások által annyira össze van gubanczolva, hogy annak a kibonyolítása nagyon óvatos hozzányulást kíván.

A művész nem mondhat le a reputációjáról; de az intendánsnak is meg kell őriznie a magát.

Ujházytól nem kívánhatjuk, hogy ugorjék le az emeletről; de Keglevich gróftól még kevésbbé, hogy ugorjék fel az emeletre.

Hátha megtalálnok a „lift“-et?

Hasonló esetre emlékezem a Nemzeti Színház történetében az ötvenes évekből.

A politikai kivándorlott Egressy Gábornak a legfelsőbb kegyelem megengedte a hazájába hazatérést. De a színháznál nem foglalhatta el a dicsőségesen kivivott helyét. Nem azért, mintha politikai aggályok tiltották volna vissza; hanem azért, mert a színház budgetje tul volt terhelve: ötvenezer forint volt a deficit, amit a nemesi rendek által adományozott tókéből vontak le, s a helytartó szigoruan megtiltotta az igazgatónak a tulkiadásokat.

Hát én akkor nem indultam el lamentálni, igazgatót szuttynogatni: hanem fogtam egy aláírási ívet, melynek felírása volt: „Egressy Gábor vissza-szerződötése“, magam megkezdtem az aláírást, köröztettem a színház látogatói között, s két hét alatt együtt volt az Egressy Gábor szerződötésére szükséges összeg: a művésznök visszaadta az igazgatóság az öt megillető helyét a szinpadon. Minderről Egressynek egy hozzám írott levele elevenen tanuskodik.

Hát ami ezelőtt negyvenöt évvel lehetséges volt az elnyomatás, a szűkölködés korszakában, ne volna az megismételhető a jelen időkbén?

A színházlátogató közönségnek, az íróknak, művészeknek áll érdekében, hogy Ujházy a Nemzeti Színháznak megtartassék. Feszélyező pénzkérdésen mulik. Nem vethetnénk véget e feszélynek mi írók az által, hogy mint a multban, hivnánk fel csak a színházjáró közönséget s az író- és művészvilágot, hogy hozzájárulásával ezt a különbözetet egyenlítsé ki? Ez a megoldás nem sérthetné sem a művész, sem az igazgatóság reputációját. A

közönség áldozathozatala mindenkire nézve megtisztelő.

Ha helyesled az eszmémet, én, miként hajdan Egressy Gábor eseténél, ezuttal is szívesen megnyitom az aláírást.

Igaz hived

Dr. Jókai Mór.

Ujházy Ede ma október 14-én a következő levelet kapta a Nemzeti Színház tagjaitól:

Kedves pályatársunk!
Szeretett barátunk!

Második hónapja már, hogy nem vagy köztünk, második hónapja, hogy csak az utcán látunk, vagy a vidékről hallunk hírt felőled. Szomoruan sóhajtuk fel a költővel, mondván:

Mért is nem vagy köztünk, elköltözött barát,
Minden szó és emlék busan utal rád.

Mert hiszen tudhatod, mily sok szó esik rólad és a művészi alkotásaidról, melynek híján szegényebbek lettünk.

Tudjuk jól: mi vitt el és mi tart távol, de mi az igazgatóság és közötted felmerült vitában nem lehetünk bírák. Csak egyet tudunk, azt, hogy ennek a pörnek a költségét a Nemzeti Színház előadások művészi értéke fizeti meg. Dehát szeretett barátunk, akarhatod-e ezt a fogyó vagyonyunkat tovább is harácsolni? Nem jut-e eszedbe az a kötelességed, ami mindnyájunk kötelessége, hogy erre a vagyonyra vigyáznunk kell, s ennek megmentésért nekünk áldozatot is kell hoznunk. Nem jut-e eszedbe, hogy mi nem egyszerűen színészek vagyunk, mint más országok színházainak tagjai, hanem fájdalom, még mindig van nemzeti missziónk is.

Tehát ne durczáskodjál tovább édes barátunk. Ne csak a magad veszteségét lásd, de lásd meg azt a veszteséget is, amit nemzeti intőzetünknek okozol.

Nehéz időket élünk. Ilyenkor nem a visszavonás, hanem az egyesült erővel folytatott munka segíthet mindnyájunkon s ez fogja lehetővé tenni, hogy a te igényeidet is, azok a kiket illo, ne a rideg jog szempontjából bíralják.

Gyere haza! Állj a helyedre, hadd lássuk igaz művészetedet s hadd halljuk felzugni a tapsot e csöndes falak között.

Tárt karokkal várnak szerető pályatársaid:

Náday Ferencz, Bercsényi Béla, Zilahi Gyula, Mihályfi Károly, Abonyi Gyula, Szacs vay Imre, Paulai Ede, Gyenes László, Horváth Zoltán, Méssáros Lajos, Vizvári Gyula, Dezső József, Szacs vay Imréne, Nagy Ibolya, Gabányi Árpád, Somló Sándor, Török Irma, Vizvári Jolán, Faludi Antal, T. Vizvári Mariska, Egressy Ákos, öz. Paulay Edéné, Latabár Kálmán, Náday Béla, Dóry Margit, P. Márkus Emilia, Körösmezsei Gusztáv, Ligeti Juliska, Rákosi Szidi, Hegyesi Mari, Bakó László, Tóth Imre, Csillag Teréz, K. Gerő Lina, Lendvainé Ilona, Prielle Kornélia, Szigeti Imre, Szerdahelyiné.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM.

* Az új Zrinyiász. Zrinyi Miklós, a szigeti hős, kinék csudás föltámadását és ujjában viselt dolgait az „Országos Hirlap“ból ismeri az olvasó, ma másodszer támadt fel egy diszes zöldbhoritékü könyvben, hol ismét együtt van az ő véreivel, a „nagyerejű Alapi Gáspárral, az együgyű Radován diákkal, a szép Bobornéval és mindamaz élő és holt alakokkal, akikkel az Új Zrinyiászt benépesítette írója, Mikszáth Kálmán. A Légrády testvérek kiadvállalata most könyvformában adta ki a nagy társadalmi és politikai szatirát, mely az „Országos Hirlap“ első évfolyamában az illető fiatal hasábokat megannyi nevető, bölcs Demokritoszszá tette. Kedves meglepetéssel nézzük hát a Zrinyi Miklós e második föltámadását, a könyvet, melynek révén az Új Zrinyiász most mintegy kisiklik a mi hajlékunkból és házi Lareseink közül elmegy a neki való helyre, az irodalomtörténet tisztos polczaira. Hogy ott lesz-e még szükségére neki további feltámadásra, azt itt nincs helyén elmondanunk. Csak ajánljuk hős Zrinyi Miklóst azoknak, a sokaknak, akik már megismerték s azoknak a keveseknek, akik még nem ismerik tán. A kötet ára 2 frt 40 kr.

Sohm Instituczió. A római jog rengeteg tankönyv-irodalmában aligha van könyv, amely oly világos, oly határozott képét adja a praetorok és a caesarok jogszabályainak, mint Sohm Rudolf, a híres lipcei tanár „Institucziói”. Dícséretes munkát végzett tehát az a két szorgalmas joghallgató, Mautner Dezső és Schiller József, akik lefordították e könyvet, amelyhez Schwarz Gusztáv dr. egyetemi tanár irt előszót. A fordítók nagy buzgalommal és szép sikerrel végezték nehéz feladatukat: fordításuk mindenütt gondos, formás és magyaros. A „Pesti könyvnyomda” igen csinosan állította ki a könyvet, amelynek öt forint az ára.

FŐVÁROS.

(A tízmillió kölcsön.) A pénzügyi és a középítési bizottságból kiküldött vegyes bizottság, amely a nagyobb munkákra tervbe vett függő kölcsön ügyét tárgyalja, ma délután foglalkozott a kövezési tízmillió kölcsön kérdésével s abban állapodott meg, hogy a külön kölcsön fölvetését nem ajánlja a köztörvényhatóságnak.

A tízmillió kölcsön a középítési bizottság terve volt, a tanács középítési ügyosztálya pedig a tervezett közmunkákat inkább az ötmillió kölcsön terhére végeztetné. Dr. Vasziérvits János tanácsnok ismertette a kérdést hosszasan, körülményesen. Heltai Ferencz a közjvedelmek szaporításából fődöntetné a szóban forgó kövezési költségeket, de ne a régi kulcs szerint, hanem a telkek árának arányában történjen a közönség e végből való terhelése. Ajánlana különben azt is, hogy a kövezéshez a főváros saját kőbányákat tartson. A bizottság egyhangulag hozta meg határozatát, amelyivel a tízmillió kölcsön eszméjének mellőztetését ajánlja, s a szóban forgó közmunkáknak részletenként, az évi költségvetések terhére való végeztetését javasolja.

(A zsufolt lakások.) Schermann Adolf tisztí főorvos ismét sürgeti a zsufolt lakások megrendszabályozását. Felpanaszolja, hogy a hatóság a hónapos ágyakkal egyáltalán nem törődik, meg hogy vannak legfőleg két-három személyre való pinczehelyiségek, amelyekben tizen-tizenketten is hálnak.

(A tüdővész korlátozása.) Az orvosok régóta panaszkodnak amiatt, hogy a tüdővész ellen a gyártelepeken egyáltalán nem védelmezik a munkásokat, holott ez a betegség érintkezés közben ragad leginkább. A főváros hatósága azonban, amelynek felügyelete alá annyi nagy műhely és gyártelep tartozik, bár magok a hatósági orvosok is sürgették az intézkedést, eddig az ideig alig cselekedett valamit ebben a dologban. Dániel Ernő báró kereskedelmi miniszter, úgy látszik, belennt a főváros intézkedésére való várakozásba, ma rendeletet adott ki, amelyben föl hívja a tanácsot, hogy az ipar-telepeken a hygienikus követelmények teljesítésére szigorúan ügyeljen. Eszerint a gyárosok kötelesek a tüdőveszes munkásoknak külön fekvőhelyet adni, a munkahelyiségeknek tisztán tartásáról, szellőztetéséről felelősség terbe alatt gondoskodni s ott, ahol közfogyasztási czikkeket gyártanak még azt is ellenőrizni, hogy a czikkek romlatlan, hamisítatlan és tápláló voltak mellett tiszták is legyenek.

VIDÉK.

* (Apponyi Jászberényben.) A nemzeti párt vezére, Apponyi Albert gróf, vasárnap reggel hét órakor utazik választókerületébe, Jászberénybe, ahol ünnepélyesen fogadják. Beszámoló-beszédét délelőtt mondja el, mely után lakoma és délután zászlószentelési ünnep következik. A zászlóanya tisztére Apponyi Albertné grófnét kérték fel, aki azt el is fogadta, az ünnepi aktusnál azonban valószínűleg nem jelenhetik meg s így képviseltetni fogja magát. Apponyi gróft a nemzeti párt tagjai közül elkísérik: Bernáth Béla, Bolgár Ferencz, Hoch János, Hódossy Imre, Horánszky Nándor, Ivánka Oszkár, Makkfalvay Géza és Sasgny Gyula.

A városok kárpótlása.

(Uj fogyasztási adórendszer.)

A szeszforgalmi, továbbá a cukor- és sör-fogyasztási adóról legújabbban szentesített törvények életbeléptetése az 1899. január 1-ével van kilátásba véve, amely időponttól kezdve meg fog szűnni a szeszitalmérési adónak, továbbá a cukorfogyasztási és söritaladónak közönségenként való beszedése. Az államfogyasztási adórendszernek ez a változása állandó fog maradni s a fogyasztási adóknál a közönségenként való s a forgalomra nézve zaklató, az államra nézve pedig nem gazdaságos beszedési módhoz való visszatérésre semmi kilátás sincs. E beszedési módok a megszüntetése azonban mélyen belevág a városok és községek háztartásának érdekeibe. Gondoskodni kell tehát arról, hogy a városok és községek eleső bevételeikért megfelelő kárpótlást nyerjenek. Ez a célja annak a törvényjavaslataknak, melyet Lukács László pénzügyminiszter a képviselőház mai ülésében betervezett s melynek lényeges intézkedései ezek:

Ama városok és községek részére, amelyek az 1888. évi XXXV. törvényzikk 69. szakasza alapján az italmérési jövedék tiszta jövedelmében részesednek, 1899. január 1-jétől kezdve két egyenlő részletben, minden év június és december havának végével az államkincstár által oly összeg fizetendő ki, amely az 1895-1897. években az illető várost vagy községet ily részesedés címén megilletett összegek egy évi átlagának megfelelő.

A községek és városok az 1899. január 1-től kezdve az állami adók tárgyát képező fogyasztási czikkek (bor, hús, cukor, sör, szesz és ásványolaj) fogyasztása vagy bevitele után saját háztartásuk szükségleteinek fedezésére semminemű fogyasztási adót vagy bevételi díjat, bármily néven vagy címen nem szedhetnek, egyedül kivételével az ugynevezett közvetlennek, amely minden árucikk, tehát a fentemlített czikkek beszállítása alkalmával szedhető, a többi árucikk beszállítása alkalmával szedett tételüket meg nem haladó mérvben. E napon megszűnik az 1899. január 1-seje előtt, hábor kormányhatósági engedéllyel beszedett mindennemű ily községi és városi fogyasztási adó természetű pótlékok, díjak stb., beszedési joga és fizetési kötelezettsége és minden kártérítés nélkül meg szűnnek az ezen adópótlékok, díjak stb. beszedésére vonatkozólag az egyes városokkal és községekkel kötött bérleti szerződések is.

A belügyminiszter, a pénzügyminiszterrel egyetértőleg megengedheti, hogy egyes községek és városok az 1899. január elsejétől kezdve, bor után az 1887. évi XLVII. törvényzikkhez mellékelt árszabás szerinti borfogyasztási adó 20 százalékát meg nem haladó községi, illetve városi borfogyasztási adópótlékok s hús után az ugyanazon törvényzikkhez mellékelt árszabás szerinti húsfogyasztási adó 25 százalékát meg nem haladó húsfogyasztási adópótlékok szedhessenek be. Ugyancsak megengedheti a belügyminiszter, a pénzügyminiszterrel egyetértőleg az egyes községeknek és városoknak, hogy az ott fogyasztott égetett szeszes italok és folyadékok után, amennyiben azoknak alkoholtartalma a közönséges száfok szeszmérővel közvetlenül megállapítható, hektoliterfokonként tíz fillért meg nem haladó, amennyiben pedig alkoholtartalmuk közvetlenül meg nem állapítható, literenként nyolcz fillért meg nem haladó községi, illetve városi szeszfogyasztási adópótlékok szedhessenek.

Há valamely város az 1899. január 1-je előtt a kormányhatósági engedéllyel a fentiek szerinti engedélyezhetőnél magasabb városi szeszfogyasztási adót szedett be, a belügyminiszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg megengedheti, hogy a szeszfogyasztási adópótlékok a jövőben is az 1899. január 1-je előtti tételekben szedhessék be.

A városok pénzügyeinek rendezése alkalmával ezek a segélyezések kártalanítás tárgyai nem fogják képezni.

A pénzügyminiszter felhatalmaztatik, hogy az említett segélyezések terhére az egyes igényjogosult városoknak kamatmentes előlegeket utalványozhasson ki.

A belügyminiszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg megengedheti, hogy Budapest székesfőváros az adóvonallal körülzárt területén az 1899. január 1-je után is olyan városi fogyasztási adókat szedhessen — a sör kivételével — az állami adók tárgyát képező fogyasztási czikkek után, mint a mindenkori kormányhatósági engedéllyel az 1899. január 1-ig szedett. A Budapest székesfőváros ezt adóterületére behozott sör után azonban a városi sörfogyasztási adópótlék az 1899. január

1-jétől fogva nem lesz a felek által befizetendő, hanem csak a behozatal lesz szabályszerűen bejelentendő s a behozott sör mennyisége szabályszerűen megállapítandó.

Ez a törvény, mely Horvát-Szlavonországba ki nem terjed, 1899. január 1-én lép életbe.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— Csodadoktor-asszony. A József- és Ferencz-városban nagy híre van Záhorszky Andrásnének, egy vendéglős feleségének. Azt tartják róla, hogy akármilyen orvosnál jobban kigyógyítja a tüdőbajos embereket, akik aztán tömegesen is szokták felkeresni. Tavaly Ráb János fordult hozzá, akit három hónapig kezelte, de a páciens meghalt. Az elhunyt családja erre följelentette Záhorszkyt a a derék asszonyságot Baló bíró ma kuruzslás kihágása miatt vont felelősségre. A vádlott nő beismerte, hogy Ráb János hozzá járt, de ingyen gyógyította s arról sem tehet, hogy meghalt.

Baló bíró: Aztán mivel gyógyítja maga a beteget?

— Borral, s benne egy kis gyökérróddal.

— És fizetést sohasem fogad el?

— Nem én kérem, soha.

A vádlott nő rögtön tanúkat is hozott magával, Méri Károly magánhivatalnokot és Lenéz Géza gázdári ellenőrt, akik, állításuk szerint, tuberkulotikus betegek voltak s őket is ingyen kezelte Záhorszky.

— Szokott uriembereket is kezelni? kérdezte most az asszony védőfiskálisa.

— Oh, igen.

— Megnevezhetne valakit?

— Hát, kérem, annyit mondhatok, hogy mikor hallottam, hogy Ferencz Ferdinánd trónörökös beteg, irtam Károly Lajos főhercegnek, hogy kigyógyítom a fiatal fenséges urat.

— És mi történt?

— Ezt a levelet kaptam — szól a vádlott nő s felmutatta büszkén a következő sorokat:

„Wohlg. Frau Záhorszky Andrásné
adófizető honpolgár neje

B u d a p e s t

Seine kaiserliche und königliche Hoheit
der Durchlauchte Herr Erzherzog Carl
L u d w i g geruhten von Ihrem Schreiben huld
vollst Kenntniss zu nehmen und lassen Euer
Wohlgeboren für diese Aufmerksamkeiten danken
Wien, 27. Oktober 1895.

Im H. A.:

Olvashatlan név.

(M a g y a r u l: Ó császári és királyi fensége Károly Lajos főherceg ur a hozzá intézett leveléről kegyesen tudomást vett és köszönnyelmességet.)

Magas megbizásból.)

A bíró: De hozzá nem fordultak?

— Nem, azt nem állíthatom.

A tárgyalást vezető bíró Záhorszkyt, aki nem pénzért űzi a kuruzslás mesterségét, felmentette. Az, hogy gyógykezeléssel nem követ-e el a vádlott nő egyéb büntetendő cselekményt, más büntető utra tartozik s ezzel nem foglalkozott ma a büntető járásbíró.

— A háltán unoka. Sulyos ítéletet mért ma a bíróság Etti János szobrászmesterre, aki öz, gyámoltalan nagyapját minden vagyonából kifosztotta. A kilencvenkét éves aggastyánról, Etti Józseftől, aki egyébként még a nagy korral járó elmeengességben is szenved, előbb 8500 forintos közpénzt oltalta ki, később rávette arra is, hogy kispesti házat neki adja. Összesen 23000 forintos vagyonát kapartott el az öreg Ettitől s mikor már mindentől kifosztotta az aggastyánt, noha őt hálálgy őrtartani ígérte, könyörtelenül elűzte. A törvényszék ezt család büntetésért vonta ma Etti Jánost felelősségre.

— Kivánja-e, hogy megbüntessük az unokáját? kérdezte Fekete elnök a panaszostól.

— Nagyságos uraim, ha lehet, a k a s s a t a s a k f e l l i volt a fönkretett, nyomorgó öreg ember felelete.

A vádlott azt hozta fel a maga mentéséért, hogy az egész vagyonát, amint kapta, úgy rögtön

el is spekulálta s ma maga is földhöz ragadt szegény ember. Emlégette még, hogy nagyapja a saját jószántából adott neki mindent. A törvényszék, Mészáros Tivadar királyi alügyész indítványának megfelelően Ettl Jánost négy évi fegyházra! sújtotta. Ugy az elítelt, mint a közvádó felebbezett.

SPORT.

† Bécsi októberi versenyek. A versenyér utolsó meetingje holnap kezdődik a Freudenauban. Az októberi versenyek a százezerkoronás Ausztradij köré csoportosulnak, mely az év egyik legérdekesebb sporteseményévé fejlődhetik. E futamban ugyanis a monarchia legjobb flyerjei fognak a legjobb kétévesekkel megmérkőzni, ezenkívül Németország is képviselve lesz e versenyben a gyors Goldregen által. A holnapi futamok főeseménye az Amaranus-verseny, melyben a következő lovak fognak a starthoz állani:

Wette nicht lovagolja	Barker
Szolgabíró	Adams
Bátor	Sharpe
Néni	Griffiths

E lovak közül Néni tetszik nekünk legjobban, mely legutóbb Budapesten Fille és Billaitz ellen kanterben győzött. Mindenesetre attól függ, hogy milyen taktikával fogják lovagolni, mert ha olyan utasítást kap a jockey, mint a Totalisateur handicapban, akkor Néni még második se lesz.

Tipjeink az első bécsi versenynapra a következők:

- I. Eszterházy-istálló—Turl Tarl.
- II. Néni—Wette nicht.
- III. Illusion—Deaf & Dumb.
- IV. Félnék—Barinkay.
- V. Loindelle—Bovril.
- VI. Csintalan—Jablanica.
- VII. Boston—Sándor.

† A kahlenbergi-díj. A vasárnap döntésre kerülő kahlenbergi-díj gátversenyben a valószínű indulók a következők:

Rabenwater lovagolja	May
Stuver	Williamson
Szolgabíró	Csompora
Aga	Shejbal
Vigszínház	Märtens
Fatalist	Slinn
Petersell	?
Joschko	Barker

† Debutante jockeyja. Debutante-t az Ausztria-díjban Hyams helyett Adams fogja lovagolni.

† Német lovak Bécsben. Németország négy lovat küldött a bécsi októberi versenyekre. Goldregen-t, az Ausztria-díj kandidátusát és Greif-t, a Henckel Memorial jelöltjét Ch. Ballantine, Vigszínház-at és Petersell-t Märtens fogják lovagolni.

A HIVATALOS LAPBÓL.

Kinevezések. A kereskedelemügyi miniszter Krajcovicz Ferenc post- és távirtdaségédítikárt a VIII. fizetési 3-ik fokozatába post- és távirtdatitkárrá, Battemberg Lajos post- és távirtdafogalmazót a IX. fizetési osztály 3-ik fokozatába post- és távirtdaségédítikárrá, Arvay Nagy Kálmán és Zsille Lajos post- és távirtdatitkés post- és távirtdafőtisztékké, Rajkovicz Tibor post- és távirtdaszámellenőrt post- és számvizsgálóvá nevezte ki. Az igazságügyminiszter Jeney Aladár dr. kolozsvári törvényszéki aljegyzőt a kolozsvári törvényszékhez jegyzővé, Nagy Kálmán budapesti V. kerületi járásbírói joggyakornokot a székesudvarhelyi törvényszékhez aljegyzővé nevezte ki.

Magyar név. Volkman Károly törökbecsei illetőségű ugyanottani lakos, valamint kiskoru gyermekei Árpád, Gizella, Erzsébet, Margit, Géza, Endre és Miklós Varsányira. Schamorzil Kálmán budapesti illetőségű ugyanottani lakos Szemerére, kiskoru Schlesinger Vilmos és Aladár adonyi illetőségű budapesti lakosok Szabóra, Pammer József budapesti illetőségű ugyanottani lakos Nagyra, Teitelbaum Emil kolozsvári illetőségű budapesti lakos Fenyvesire, Tubulka János magyar államvasuti állomásfőnök süllyápi lakos, valamint kiskoru gyermekei Jolán, Sándor, Jenő, Olga és Zsuzsanna Tarnaira, Stein Mór magyar államvasuti hivatalnok tápiógyörgyei lakos Székácsra, Strausz Aladár magyar államvasuti hivatalnok tápiógyörgyei lakos Sándorra, Neumann Jakab magyar államvasuti állomásfőnök jászberényi lakos, valamint kiskoru gyermekei Vilma, Dezső, Károly, Ilona és Ferenc Némétre.

Pályázatok. A lipótvári járásbírósnál telekényvi átalakító állásra. A zágrábi és károlyvárosi adóhivatalnál egy-egy adóhivatali gyakornoki állásra, a brassói pénzügyigazgatásnál irodatiszti állásra, Ér-Szent-Királyon, Szilágy vármegyében III. osztályú postamesteri állásra, Ottlakán, Arad vármegyében III. osztályú postamesteri állásra, a kolozsvári államépíté-

szeti hivatal kerületében, mező-örményesi utmesteri állásra, a fehértemplomi törvényszéknél aljegyzői állásra, a szegedi törvényszéknél aljegyzői állásra, a körösbányai járásbírósnál albirói állásra, a szegedi járásbírósnál albirói állásra, a pozsonyi törvényszéknél aljegyzői állásra.

KÖZGAZDASÁG.

Közgazdasági távirat.

New-York, október 14.

	okt. 14. cents	okt. 13. cents.
Buza szeptemberre	—	—
" májusra	71 ⁵ / ₈	71 ² / ₈
" decemberre	70 ⁶ / ₈	70 ⁴ / ₈
Tengeri decemberre	36 ⁶ / ₈	36 ³ / ₈

Chicago, október 14.

	okt. 14. cents	okt. 13. cents
Buza decemberre	65	64 ⁷ / ₈
Tengeri decemberre	30 ¹ / ₈	30 ⁵ / ₈

Mezőgazdaság.

Allatkivitelünk Svájcba. Mint „M. H. Lapja” jelenti, a svájci szövetségtanács alighanem fel fogja oldani a határárt. Ennek oka részben az, hogy különösen sertésekben oly nagy a hiány, hogy a hentesek nagyobb része nem kap belföldi sertést, minélfogva kénytelenek a határon fekvő kantonokba sertéseket szállítani és, azokat ott leölvén, az ország belsejébe bevinni. A szarvasmarhákkal sem áll jobban a dolog és az egész ország komoly élelmiszerhiánynak van kitéve az indokolatlan záruk által.

Magyar gazdák vásárcsarnok ellátó szövetezete. Ez a szövetezet, amelyhez megalakulása idején oly szép reményeket fűztek, nem tud prosperálni. Az első üzleti esztendő 17.000 forint veszteséggel záródott, a második üzleti év is veszteséges volt. A kormány kilátásba helyezett a szövetezet részére 5000 forint államsegélyt, ha a szövetezet tagjai üzletreszek jegyzésével a befizetett tőkét 40.000 forintra emelik, de kérdéses, vajon a pénzt össze lehet-e hozni. Ha nem, akkor a szövetezet felszámolni kénytelen.

Ipar- és kereskedelem.

Fűszerkereskedők egyesülete. Az egyesület mai ülésén szóba került a „Reggeli Újság” eljárása is, mely czég jegyzés és üzlethe-lyiség nélkül kereskedést folytat és működését már a kereskedelem más ágaira is kezdi kiterjeszteni, ezzel szemben a választmány megfelelő lépésekre határozta el magát. A helyszközli osztály jelentését, amely szerint az elhelyezendő segédekről való tudakozódás intézménye fényesen bevált és ugy a fővárosból, mint a vidékekről mindig számszámabb kereskedő és alkalmazott fordul a helyszközli osztályhoz, örvendétes tudomásul vették.

A keleti tanfolyam. A budapesti keleti tanfolyam hallgatói Kunos Ignác dr. igazgató, Strausz Adolf és Bartos Fülöp dr. tanárok vezetésével tanulmányi kirándulást tettek ma a budapesti szerb királyi állami kereskedelmi ügynökség és muzeum helyiségében. A vendégeket a tisztikar élén a muzeum igazgatója, Veisz Soma szerb királyi alkonzul fogadta, aki szakszerű előadást tartott a magyar-szerb kereskedelmi viszonyokról és a vezetése alatt álló intézet működéséről.

Borbély és fodrászparosok segítése. A budapesti borbély-, fodrász- paróka készítő- ipartestület közhírré teszi, hogy néhai A x m a n n Károly hagyatékából hatvan forint áll rendelkezésére budapesti illetőségű, elszegényedett borbély- és fodrászparosok s azok özvegyei, árvái segítésére.

Kereskedelmi muzeum. A végrehajtó bizottság ma Malakovicz Sándor dr. valóságos belső titkos tanácsos elnöklése alatt ülést tartott, amelyen az igazgatósági előterjesztések nyomán sorra tárgyalták az intézet kirendeltségeinek, tudakozó irodájának, állandó kiállításának és háziipari osztályának folyó ügyeit. A keleti kirendeltségek által az év első háromnegyed részében közvetített kiviteli forgalom jelentékeny emelkedést mutat, amely az okkupált tartományokban levő képviselőségeknél, valamint a Balkán félszigeten szervezet többi kirendeltségnél a múlt évi forgalomhoz viszonyítva a 60 százalékot meghaladja. A magyar háziipar különleges termékei immár túlnyomólag a külföldön

nyernek elhelyezést, még pedig főképen Angol és Németországban, Svájcban és Észak-Amerikában. A háziipari czikkeknél a kereskedelmi muzeum által közvetített külföldi forgalma most már felülmúlja a belföldi keresletet. A kereskedelmi miniszter terybe vette a vidéki kamarák kebelében tudakozó irodák szervezését s a muzeum igazgatósága már tárgyalásokat is folytat, hogy a vidéki értesítési szolgálat miként volna legcélszerűbben szerves kapcsolatba hozható a központi intézménnyel, melynek működése tudvalevőleg feloleli a vasuti tarifa, vám- és más ügyekben hiteles felvilágosítások adását. A Fiuméből való árukereskedelem fejlesztése tárgyában az igazgatóságtól kidolgozott elaboratum, a kezdeményező Weisz Berthold bizottsági tag javaslatához képest, további tanulmány tárgyat fogja képezni.

Közbányai sertéspiacz, okt. 14. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felüli sulyban) — krajezárig. Közép (páronkint 300—400 kilogramm sulyban) — krajezárig. Fialat nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) 49—51 krig. Közép (páronkint 251—320 krigig terjedő sulyban) 50—51 kr. Könnyű (páronkint 250 krigig terjedő sulyban): 51—52 kr. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kigr. felüli sulyban) 50—51 krajezárig, közép (páronkint 240—260 kilogramm sulyban) 49—50 krajezárig. Könnyű (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) 47—49. — krajezárig. Sertéslétszám: 1898. okt. 12. napján volt készlet 44634 darab, okt. 13-án felhajtatott 454 db, október 13-án elszállított 880 darab, október 14-ére maradt készletben 44208 darab. A hizott sertés üzlet irányzata változatlan.

Budapesti konzum-sertésvásár, okt. 14. A ferencvárosi petroleum raktárnál levő székesfővárosi konzum-sertésvásárra 1898. okt. 13-án érkezett 557 drb. Készlet 576 darab, összes felhajtás 1034 drb. Elszállított budapesti fogyasztásra 534 drb, elszállítatlan maradt 500 drb. Napi árak: 120—180 kilós 50—52 kr, 220—280 kilós 50—52 krajezárig, 320—380 kilós 50—52 kr, öreg nehéz 47—51¹/₂ krajezárig, malacz 44—45 krajezárig. A vásár hangulata élénk volt.

Pénzügy.

Országos központi hitelszövetkezet. Kétség merült fel egyes törvényhatóságoknál, amelyek őszi közgyűlésüket csak október 15-e után tarthatják meg, vajjon a határidő után lehet-e még az Országos Központi Hitelszövetkezet alapítványi üzletreszéből jegyezni. Értesülésünk szerint az illető törvényhatóságok oly felvilágosítást kaptak, hogy alapítványi üzletreszeket október 15-én túl is lehet jegyezni, amint a szövetezet természetéből is folyik, hogy abba a tagok bármikor beléphetnek. Az október 15-iki határidő csak annyit jelentett a pénzügyminiszter aláírási felhívásában, hogy azok, akik e napig üzletreszt jegyeztek, meg fognak hivatalni az alakuló közgyűlésre, melynek megtartása november első napjaira tervezetük. A pénzügyminiszter különben elrendelte, hogy azok, akik netalán október 15-ike után jegyeznének alapítványi üzletreszeket, lehetőleg szintén résztvehessenek az alakuló közgyűlésen, hogy alapítói jogukat már ez alkalommal is gyakorolhassák. Ugy vagyunk értesülve, hogy az alapítványi üzletreszek az államiakon kívül az egy milliő koronát már is meghaladják. Az alapítók élén áll 6 felsege, aki elrendelte, hogy a családi alapokból e czélra 50.000 korona névértékű üzletreszt jegyeztessék.

Az „Első Biztosító Intézetnél Katonai Szolgálat Esetére” 6 császári és királyi fensége József főherczeg védnöksége alatt (Budapest, V., Erzsébet-tér 1. sz) folyó évi szeptember havában 1,057.400 koronáról szóló belépési nyilatkozat nyújtott be, s 1,056.500 koronáról szóló kötvény lón kiálltva. A biztosítási tőke tehát immár 32,294.861 koronára rug. Az intézet tudvalevőleg flugyermekek számára biztosít tőkét és járadékokat a katonai szolgálat költségeinek fedezésére, illetve be nem soroztatás esetén ellátás czéljából a nagykorúság idejére.

BUDAPESTI GABONATÖZSDE.

Budapest, október 14.

Kontra-Konzorcium.

Az üzleti forgalom legújabb keleti vívmánya: kontra-konzorcium alakult a néhai szeptemberi konzorcium ellenében.

Jeleztük vasárnapi számunkban, hogy ama érdekcsoport, amely az elmúlt hónapban csökönnyösen ragaszkodott az árunak az eladók részéről tényleg való szállításához alighanem ezuttal maga is átvédlik majd a contremineurre és eladva szerb buzáját októberre, ugy amint szeptemberben az eladókat becsipte, most üldözöbe fogja venni a verőket, silány portékájának átvételére kényszerítve

Budapesti vásárcsarnok.

Budapest, október 14. A vásári forgalom: Husnál a forgalom élénk, árak emelkedtek. Baromfi élénk, árak szilárdak. Halban élénk, árak eszkontok. Tej- és tejtermékek nál lángha, árak szilárdak. Tojásnál lángha, árak szilárdak. Zöldségnél élénk. Gyümölcsnél élénk, árak szilárdak. Fűszereknél csendes. Időjárás: borult, esős. A központi vásárcsarnokban nagyban eladott élelmi cikkek hivatalos árjegy zése a következő: Hus. Marhabús hátulja I. 52-56 ft. II. 48-52 ft. Birkahús hátulja I. 38-40 ft. II. 36-38 ft. Borjúhús hátulja I. 64-68 ft. II. 60-64 ft. Sertésbús Isőrendű 54-60 ft. vidéki 45-50 ft. (Minden 100 kilonkint.) Kolbász füstölt 60-60 kr (kilonkint). Sertészsír hordóval 61.0-62.5 ft (100 kilonkint). — Baromfi (élő). Tyúk 1 pár 1.—1.10 ft. Csirke 1 pár 0.60-1.0 ft. Lud hízott kilonkint 45-52 kr. — Különlétek. Tojás 1 láda (144 db) 37.5-38.0 ft. Sárgarépa 100 kötés 1.00-1.00 ft. Petrezselyem 100 kötés 1.00-2.00 ft. Lencse m. 100 kiló 1.00 ft. Bab nagy 100 kiló 8-10 ft. Paprika I. 100 kiló 30-60 ft. II. 20-28 ft. Vaj I. rendű kilonkint 0.75-0.80 ft. Tea-vaj kilonkint 0.95-1.10 ft. Burgonya, rózsa, 100 kiló 1.70-2.00 ft. Halak. Harcsa (élő) 0.70-0.90 ft 1 kiló. Csuka (élő) 0.60-1.00 ft 1 kiló. Pénz dunai 0.40-0.50 ft.

Szesz.

Budapest, október 14. Az irányzat változatlán. Kontingens nyersszesz Budapesten 18.—18.25. Finomított szesz nagyban 55.—55.4. Finomított szesz kicsinyben 55.25—55.50, Élesztőszesz nagyban 55.75—56.—, Élesztő szesz kicsinyben 56.25—56.50, Nyersszesz adózva nagyban 54.—54.1. s. Nyersszesz adózva kicsinyben 54.25—54.50, Nyersszesz adózatlan (exknt.) 14.75—15.25, Denaturált szesz nagyban 21.50—22.— Denaturált szesz kicsinyben 22.25—22.50. Az árak 10.000 literfokonként hordó nélkül, ab vasut Budapest, készpénzfizetés mellett értendők.

Bécs, október 14. Kontingens nyersszesz lángha irányzat mellett azonnali szállításra 18.60 forinton jegyeztetik. Záraltjegyzés 18.40—18.60 forinton.

Prága, október 14. Adózott tripló-szesz nagyban azonnali szállításra 55.— forinton kelt. Adózatlan szesz 18.25— forinton kelt el nagyban szállításra.

Trieszt, október 14. Kiviteli szesz 12.50 ft., román áru 12.— ft. tartályokban szállítva 90% hektoliterenkint nagyban.

KÜLFÖLDI GABONATÖZSDÉK.

Bécs, október 14. A mai tőzsdén zab kivételével a többi cikkek jó keresletnek örvendtek és az irányzat is szilárd volt. Kötött: Buza őszre

9.90—9.33, buza tavaszra 9.12—9.17, zab őszre 6.—6.02, zab tavaszra 6.16, tengeri szept.-okt. 5.85—5.90 tengeri május-juniusra 5.11 rozs tavaszra 8.—8.05, rozs őszre 7.80—7.82 forinton.

Hivatalosan jegyeztetett:

Buza tavaszra 9.19—9.20, buza őszre 9.34—9.38, rozs tavaszra 7.81—7.83, rozs őszre 8.05—8.10, tengeri szeptember-októberre 5.87—5.89, tengeri május-juniusra 5.09—5.10, zab tavaszra 6.18—6.20, zab őszre 6.02—6.04 forinton.

Berlin, október 14. (Gabonavásár.) A jobb idő és az áraknak Észak-Amerikában való emelkedése következtében buza és rozs egy márkával, októberi csak egy fél márkával emelkedett. A zab ára nem javult.

KÜLFÖLDI ÉRTEKTŐZSDÉK.

Bécs, október 14. A kamatlábemelés csak nemzetközi papirokon gyakorolt hatást. A bányapapírok piacán állandóan kedvező hangulat uralkodott. A déli tőzsdén általában szilárd volt az irányzat, de utóbb az árfolyamok gyengültek, arra a hírre, hogy Párisban zavargások voltak.

Az előtőzsdén: Osztr. hitelrészvény 352.——352.62, Anglo-bank 154.——154.25, Union-bank 292.—, Osztrák-magyar államvasut 347.75—349.25, Déli vasut 72.—, Dunagőzhajózás 453.—, Alpesi bányá 180.50—182.25, Tramway 503.50—500.—, Prágai vasipar 805—811, Májusi járadék 101.25, Osztrák korona járadék 101.50, Töröksorsjegy 58.40—58.50, Német márka 58.91 forinton.

A déli tőzsdén: Osztrák hitelrészvény 352.37, Anglo-bank 154.25, Bankverein 261.—, Union-bank 291.50, Länderbank 221.75, Osztrák-magyar államvasut 348.25, Déli vasut 72.—, Elbevolgyi vasut 260.50, Észak-nyugoti vasut 244.50, Török dohányrészvény 129.—, Alpesi bányá 180.—, Májusi járadék 101.20 Török sorsjegy 58.20, Német márka 58.91 forinton.

Délután 2 óra 30 perczkor jegyezték: 4-2%-os papírjádék 101.20, 4-2%-os ezüstjádék 100.85, 4%-os osztrák aranyjádék 120.80, Osztr. koronajádék 101.45, 1860. sorsjegy 140.50, 1864. sorsjegy 195.50, Osztrák hitelsorsjegy 199.50, Osztrák hitelintézeti részvény 352.50, Angol-osztrák bank 154.25, Union-bankrészvény 291.50, Bécsi Bankverein 261.25, Osztrák Länderbank 221.75, Osztrák-magyar bank 900.—, Osztrák-magyar államvasut 348.25, Déli vasut részvény 72.—, Elbevolgyi vasut 260.—, Dunagőzhajózási részvény 450.—, Alpesi bányarészvény 179.80, Dohányrészvény 129.—, 20 frankos 9.53, Császári kir. vert arany 5.70, Londoni váltóár 120.40, Német bankváltó 58.87, Tramway 502. Az irányzat nyugodtabb.

Bécs, október 14. A déli tőzsde záraltá után jegyeznék: Osztrák hitelrészvény 352.87, Anglo-bank 154.25, Bankver. 261.50, Union-bank

292.—, Länderbank 222.—, Osztr.-magyar államvasut 348.75, Déli vasut 72.—, Elbevolgyi vasut 261.50, Északnyugoti vasut 245.—, Török dohányrészvény 129.50, Alpesi bányá 179.60, Májusi járadék 101.30, Töröksorsjegy 58.30, Német márka 58.91 forint.

Frankfurt, október 14. (Záralt.) 4-2%-os papírjádék 85.65, 4%-os osztrák aranyjádék 101.90, 4% magyar aranyjádék 101.75, magyar koronajádék 98.45, osztrák hitelintézeti részvény 295.62, osztrák-magyar bank 765.—, osztrák-magyar államvasut 294.50, déli vasut 64.75, bécsi váltóár 169.78, londoni váltóár 204.45, Párisi váltóár 807.16, bécsi Bankverein 221.25, Union-bank részvény 249.—, villamos részvény 136.—, alpesi bányarészvény 152.20, 3% magyar arany-kölcsön 88.30, 4-2% ezüst-jádék 85.55, Északnyugoti vasut —, elbevolgyi vasut 227.—, Az irányzat változó.

VIZÁLLÁS.

— Október 14-én. —

Table with columns: Felgy, Vizmérés, Vizálás reggel, Aradás v. apadás, Felgy, Vizmérés, Vizálás reggel, Aradás v. apadás. Lists various locations and their water levels.

Jelek magyarázata: * = Jéges víz; + = Ófelett; — = 0 alatt < — = Áradt; > = apadt; ? = köztűz.

Megjegyzések: Majdnem az egész országban esett az eső, maximum Salgó-Tarjánban 21 mm.

A Duna Passauntól Budapestig lassan árad; éppen így a Dráva és Száva, felső vidékéről kisebb áradást jelznek. A Tisza általában apadó jellegű. A vizállások alacsonyak.

A szerkesztésért felelős: Kálnoky I. h. szerkesztő.

A budapesti értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1898. október 14-én.

Large table with multiple columns listing various financial instruments, exchange rates, and market data. Includes sections for Állampapírok, Záloglevelek, Részvények, and Sorsjegyek.

SZÍNHÁZAK.

Budapest, szombat, 1898. október 15-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Evi bérlet 100. Havi bérlet 14.

Másodszor: Himfy dalai.

Vígjáték 3 felvonásban, egy előjátékkal. Irtó: Berzók A.

Személyek: Kisfaludy Sándor, Kisfaludy Károly, Csézy Bró, Szegedy Róza, Bay Aranka, Rosta Antal, Bezeredy Kálmán, Jován neje, Lukács József, Skabiles Imre, Fodor György, pap, Szabóky Péter, Horváth János, Gaudi József, Nagy Pál, Nagy Pálné, Janka, leányok, Bogyi Lászlóné, Szenci, leánya, Agh Ferencz.

Kezdeté 7 órakor.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ

Evi bérlet 100. Havi bérlet 5.

Először: A király mondta.

Víg-opera három felvonásban. Szöveg: Érika, dandár, Eutund. Fordította a magyar nyelvre: Zeuzier szerette Deubis Leo.

Személyek: Benoit, Moncontour, Milton, Merlissac báró, Gaudru, tőkepezés, Pacôme, Flarambel, La Bluette, Jayotte, Moncontour, Playonelle.

Kezdeté 7 órakor.

VÁRSZÍNHÁZ.

Nagy bérlet 6. Havi bérlet 6.

Medea.

Tragédia 5 felvonásban, 6 képből. Irtó: Grillparzer. Fordította: Ambrus Zoltán.

Személyek: Kron Korint, Keuzs leánya, Jazon, Medea neje, Aison, Abs. úrtör, Gera, Az amiktülonok, A követe.

Kezdeté 7 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ

Lili.

Énekes színmű 3 felvonásban. Irtó: Hannequin és Nilland. Fordították: Erva Lajos és Fái J. Béla. Zenéjét szerette Hérré.

Személyek: Antonin Plin, Grange, Batefiere, Sainte Hypothese, Boupanprofessor, Rene, Bouzincourt, Bouzincourté, Anolie, Antonine, Victorine, Mue Visuhois, Mue Grandser, Mue Anderson, Jerome.

Kezdeté 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ

782. szám. 783. szám

Örült — vagy szent?

Dráma 3 felvonásban. Irtó: José Echegaray. Spanyolból fordította: Szalai Emil.

Személyek: Don Lorenzo, An. el. felesége, Ines, leányok, Almonte, Eduardo, herceg, Juana, Don Tomas, Dr. Bernandez, Braulio, Benito, Szolga.

Kezdeté 7 és fél órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ

A krokodilus.

Operett 3 felvonásban. Irtó: Walter Oszkár. Fordította: Farago Jenő. Zenéjét szerette Ferron Adólf.

Személyek: Úzr. Mollerné, Lili, Salbe, Wille Fric, Schlauch, Schindler, Triebels, Ringel, sim báró, A szinguszató, A rendező, Frömper, Klex, Mari, Pinczár, Lavélhordó, Henteslegény, Sobaházy, Dlasitőmester.

Kezdeté 7 órakor.

Színházi műsorok.

Table with 7 columns: Nemzeti Színház, M. kir. Operaház, Várszínház, Népszínház, Magyar Színház, Vár Színház. Rows: Vasárnap d. u, Este.

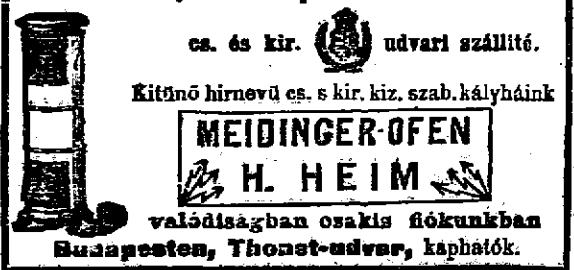
Az őr közönségnek legjobban ajánlom ruhabérleti rendszeremet. Deutsch F. Károly, Andrassy-ut 1.

Rumburgi vásznat

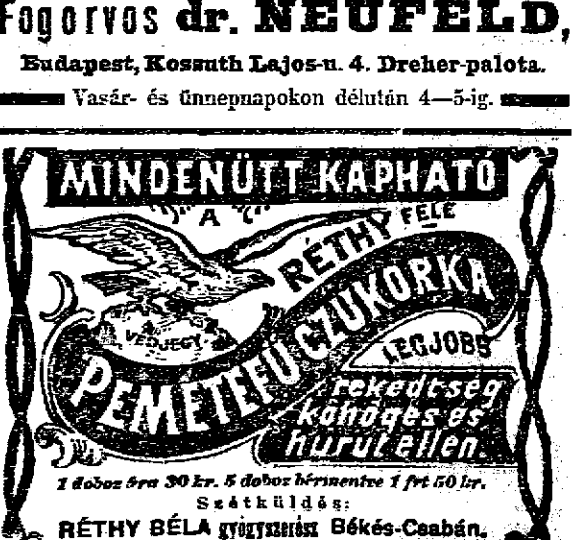
hamisítatlan elismert legjobb gyártmányt ajánl eredeti gyári árakon közvetlenül magánieleknek (közvetítés kizárva)

Brosch József, Rumburg, Csehország. Minták kívánatra ingyen.

A feltaláló Dr. Meidinger tanár úr által kizárólag kitalált Heim H., Budapest és Bécs.

FOGAK Fogorvos dr. NEUFELD, Budapest, Kossuth Lajos-u. 4. Dreher-palota.

Czimbalom advertisement by APPEL IG. Gróf Károlyi-u. 24. Budapest.

Pályázat.

A cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság Zakány állomásátán a pályaudvari vendéglőnek f. é. november hó 15-től kezdve bizonytalan időre való bérbeadására iránt emellett pályázat hirdettetik.

Katángy-Naptár-1899-re advertisement by MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Száz forintot kap az, aki egy tisztességes, jó megjelenésű embert álláshoz juttat.

Megnyitási jelentés. ADRIA nagyszálló kávéház és étterem.

toilettek és kalapok A. LEGRAND Budapest, IV., Váci-utca 25. szám, 1. em.

Legnagyobb férfiruha-telep GROSSMANN S. Bécsi-utca és Deák-utca sarok.

Nagy bolt-helyiség a József-körút leg-élénkebb helyén f. é. november hó 1-ére kiadó.

AZ ORSZÁGOS HIRLAP APRÓ HIRDETÉSEI

Minden szó 2 krajczár.

Vastagabb betűkből szedve 4 krajczár.

Ha a hirdető címét is közli a hirdetésben, vagy a választ poste-restante kéri, akkor minden közlés után még 3 krajczár kincstári bélyegilleték is fizetendő. — Czárszerző az apróhirdetést postautalványon beküldeni, s a szöveget az utalvány szelvényére írni; esetleg közönséges levélben is lehet a szöveget s a levéljegyeket beküldeni. Mindeki könnyen kiszámíthatja az apróhirdetés árát.

APRÓ HIRDETÉSEK ÉS ELŐFIZETÉSEK az ORSZÁGOS HIRLAP

részére felvételnek kiadóhivatalunkon kívül (VIII. ker. József-körút 65.) a következő üzletekben:

- I. ker., Járnok-utca 22. **ösv. Baláscevitk György** nagytűzde.
- II. „ Fő-utca 7. sz. alatt **Eisenbach Vilmos** fűszerkereskedése.
- IV. „ Kecskeméti-utca 14. sz. **Szanto Mór** dohánytűzde
- IV. „ Harsisch-bazár **Dévai József** dohánytűzde
- IV. „ Petőfi-tér 3. szám **Nemetsch A. J.** dohánytűzde és újságáru
- V. „ Nagykorona-utca 20. sz. **Löwinger Gyula** fűszerkereskedése.
- V. „ Dorottya-utca 13. sz. **Well Vilmos** dohánytűzde
- V. „ Váci-körút 6. szám **Moreno Janka** dohánytűzde
- V. „ Lipót-körút 22. szám **Wellák Zsigmond** dohánytűzde
- VI. „ Teréz-körút 54. szám **Breuer nővérek** dohánytűzde.
- VI. „ Andrássy-ut 48 szám **Rohozoy Ilona** dohánytűzde
- VII. „ Erzsébet-körút 50. szám **Heisler Rozsa** dohánytűzde
- VII. „ Erzsébet-körút 7. szám **Frenó J.** dohánytűzde.
- VIII. ker., a Nemzeti színház bérh. **Sopronyi V.** dohánytűzde.

s ugyane helyeken mindennemű felvilágosítások készségeesen megadatnak.

„Poste-restante“ hirdetések bélyegilletékesek.

Apró hirdetések 20 krajczár alól nem közöltetnek.

LEVELEZÉS.

Homály. Levelét, bár az nem volt jelezve, megkapta és igazán örülök, hogy már szent a béke. Azt írja, hogy szokott sétálni, de hogy merre, azt nem jegyzi meg. Kérem írja meg. Hát — ha? Jaj, ugy szeretném már magát ismerni. — Mondja milyen ennepély lesz az és mikor? A v. melyre oly kíváncsi nem írom meg, hiszen nem muszáj azt nekem először megírni! Megírhatja azt először ön is, ugy-e? Azok az üdvözlő-kártyák igen szépek, de kár én nekem olyan sokat küldeni, vagy nem? Szeretnék többet is írni, de ha ide nem lehet. Önnek persze jó. Üdvözlöm sokszor Harmat. 6548—1

Bertuska. Nem tudom felogni, mi lehet annak oka, hogy se'levelemre se a lapba írt sora-imra mind a mai napig nem válaszoltál. Kérek tudását valam legalább egy levelezőlapon annak okát, mert nyugtalan vagyok. Olvastad a tegnapi? Ülök csókol a rető M.-ot. 6546—1

Piros ruhás kisasszonyt igen kéri naponkénti bámulója, hogy értesítse, mi oka van annak, hogy már 8 nap óta láthatatlan. Sorait vagy magácskát várja nagyon a bámuloja. 6550—1

Szivem. Már egy hete, hogy nem láttalak és nem is ír, hogy mikor találkozunk. En vasárnap mindenestre elmegyek a szokott helyünkre és esdve kérek, hogy jöjj te is. Semmi újság. Még mindig igen ül vagyok foglalva és te? Tehát a viszontlátásig ülök és csókol Kékszeműd. 6552—1

Ki volna hajlandó a téli hosszú esti órákban szórakozás céljából a magrar vagy német gyorsírászatot rendszerkülönség nélkül tanítani, az írjon „Stenograf 19“ alatt e lap kiadója. 6506—1

HÁZASSÁG.

Nősülni óhajt egy 32 éves iparos, oly 20—25 éves leánynyal szeretne e célból megismerkedni, kinek 3—4000 írt hozományja van. Leveleket a kiadóhivatalba kér „Szerencse“ jelige alatt. 6528—2

Férjhez szeretne menni egy intelligens, igen csinos fiatal özvegy asszony jóállású középkorú urhoz. Csakis komoly levelekre válaszol „Jó asszony“ jelige alatt. 6530—2

Jgen jó és biztos állású 23 éves fiatal ember szeretne megismerkedni egy komoly, intelligens fiatal leánynyal, házasság céljából. 3—4000 írt hozományt kíván. Csak komoly leveleket vessz figyelembe, melyeket „Komoly“ jelige alatt kér a kiadóhivatalba. 6363—2

Fiatal földbirtokos házasság céljából szeretne megismerkedni egy fiatal művelt leánynyal, ki a falusi háztartást jól érti és ki egy pár ezer írtal rendelkezik. Szives leveleket csakis komoly, intelligens, csinosabb leánnytól kér „Kitünő férj“ jelige alatt. 6400—2

Kiadóhivatal:

VIII. kerület, József-körút 65. szám.

Előre fizetendők készpénzben, levélbélyegeken vagy postautalványon.

ALLAST KERES.

Kerestetik egy a kettős könyvelésben jártas comp-toirista 50 írt fizetéssel egy divat üzletbe. Ajánlatokat a kiadóhivatal közvetít „O“ jelige alatt. 6542—3

Joghallgató ajánkodik ügyvédi irodába cgész vagy fél napra. Czime a kiadóhivatalban. 6478—3

Fiatal hölgyek mellé társalgónőnek, vagy fel-olvasónőnek, esetleg elemiiskolába járó leánykák mellé nevelőnőnek, ajánkodik jobb izraelita családhoz intelligens szülőktől származó fiatal kis-asszony. Remek kézimunkák készítéséhez ért és kezdőknek zongora órákat is képes adni. Czime a kiadóhivatalban. 6366—3

26 éves ügyes szobaleány, tud szépen mosni, vasalni és gépen is tud varrni, urasági keresztény házba ajánkodik. Czime a kiadóhivatalban. 2132—3

100 koronát adok annak ki, nekem hivataliszolgai vagy pénzbeszedői állást szerez előkelő nagyobb intezetnél, esetleg óvadékkal. Czime a kiadóhivatalban. 6924—3

Ökleveles óvónő, kinek jó gyakorlata van és ki-kezik, órák adására, esetleg félnapra ajánkodik gyermekek mellé, elemi osztályokra is előkészít. Czime a kiadóhivatalban. 6118—3

Joghallgató keres nagyobb ügyvédi irodába állást. Czime a kiadóhivatalban. 6210—3

Kereskedelmi akadémiát végzett bankhivatalnok, ki már önállóan vezetett bankot, állást keres szerény feltételek mellett. Czime a kiadóhivatalban. 6290—3

Komorna jó bizonyítvánnyal ki igen ügyesen szab, varr és szép kézimunkákat készít, nagy uri házhoz ajánkodik. Czime a kiadóhivatalban 2129—3

ALLAST KAPHAT.

100—200 forint havi mellékkeresetre tehet szerti tőkebefektetés nélkül, otthoni munkával, az ország bármely részén lakó, bármint foglalkozásu férfi vagy nő, a „Kereskedelmi Vegyészeti“ című mű utmutatásai nyomán. A könyvet 1 forint 70 krajczárnak postautalványon beküldése ellenében ajánlva küldi meg a „Kereskedelmi Vegyészeti“ könyvkiadóvállalata Ujpest, István-utca 2. sz. 2083—4

Nagy confection-üzlet keres ügyes segédet, ki az eladásban és kirakatrendezésben jártas. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kér „Szorgalmas“ jelszó alatt. 6472—4

Előkelő fővárosi szabó-műhelyben tisztességes házból való tanulóleány azon-nal felvétetik. Czime a kiadóhivatal. 6455—4

OKTATÁS.

Egy VI. osztályú középiskolai tanuló ajánkodik, kérésre alsóbb osztályú tanulókat tanítására, szerény feltételek mellett. Czime a kiadóhivatalban. 6500—5

Elemi iskolába járó gyermekek mellé 1 vagy két kis leánykához ajánkodik a dél-utáni órákra ellátás, esetleg lakásért, német nyelvben jártas, jó családból való fiatal leány, aki 3-ig hivatalban van. Kezdeknek zongoraórákat is képes adni. Bővebbet a kiadóhivatalban megtudható czimen. 6534—5

Correpetitornak ajánkodik gymnásiumi vagy kereskedelmi iskolai tanulóhoz egy kereskedelmi is végzett joghallgató. Czime a kiadóhivatalban. 6416—5

Francia órákat ad tanárjelölt, ki több évet Páris-ban töltött. Levelek „Francia“ czimen a kiadóba kéretnek. 6328—5

Zongora-órákat szerény díjazás mellett ad házban, vagy házon kívül gyakorlott zongora tanítónő. Czime megtudható a kiadóhivatalban. 6074—5

Correpetitornak, vagy házitánitónak ajánkodik gymnásiumot végzett joghallgató. Czime a kiadóhivatalban megtudható. 6476—5

HÁZ- ÉS TELEK-ELADÁS.

Az Akácza-utca 56. szám alatti, III. emeletes, adómentes bérház igen kedvező feltételek mellett eladó. Bővebbet erről Messinger Jakab úrnál, Budapest, VI., Teréz-körút 2. szám. 6351—7

Ujpesten egy adómentes ház, mely 17 lakásból és 2 üzleti helyiségből áll, elutazás miatt sűrgősen eladó. Értekezni d. u. 3—6 óra közt. Czime a kiadóhivatalban. 6454—7

A Lágymányoson, valamint Agyalföldön Szent László-uton és Petneházy-utczában, néhány telek jutányos árban eladó. Czime a kiadóhivatalban. 5402—7

ELADÁS.

Gyümölcsöt, Mohács-Margitta, Szigeti-termést, mely télen át tartós, a következő árak mellett szállítok, utárvétellel: 100 drb. szarvaské-alma 2 írt, 100 drb jeges-alma 2 írt, 100 drb bór-alma 2 írt, 100 drb óriás-alma 3 írt, 100 drb esaszár-körte 2 írt ab Mohács. Rendelményről kérem az utolsó vasutit, vagy hajó-állomást megnevezni. **Perlesz Fülöp Mohács**on. 6927—8

Elegáns menyasszonyi ruha olesó áron eladó Czime a kiadóhivatalban. 2088—8

Körkép, mely a millennium-kiállítás alkalmával Budapestén nagy sikerrel volt kiállítva, eladó. Nyereséges vállalkozás vidéki városokban leendő kiállítás esetén. Czime a kiadóhivatalban. 6510—8

Ária-kerékpár, teljesen új, 185 forintos, könnyű gép, 85 forintért sűrgősen eladó. Czime a kiadóhivatalban. 2145—8

Kávéház, szép, igen jó üzlet a főváros legelőnlébb helyén haláleset miatt olesón átadó. Ajánlatokat a kiadóhivatal közvetít „U. U.“ jelige alatt. 6468—8

VÉTEL.

Magyar Compass 1878—1883-iki évfolyamaimog-vételre kerestetnek. Ajánlatok az év megjelölésével a kiadóhivatalba. 6046—9

Kasznált előszoba- szekrényt keresek megvételre. Czime a kiadóhivatalban. 6298—9

Ístálló két lóra kerestetik. Czime a kiadóhivatalban. 6364—9

Egyenruha, gyalogsági, megvételre kerestetik. Czime a kiadóhivatalban. 6288—9

KIADÓ SZOBÁK.

Teljes ellátást kaphat két fiatal ember ez idei tanévre egy tisztességes izr. család-nál, közel az Erzsébet-körút és a Barcsay-utczához. Czime a kiadóhivatalban. 5914—10

Első emeleti utcai szoba, csinos butorizzattal, külön bejárattal kiadó. Czime a kiadóhivatalban. 5970—10

A Kerepesi-uton egy kényelmes 2-ablakos utcai szoba kiadó, teljes ellátással együtt havi 45 forintért. Czime a kiadóhivatalban. 6144—10

LAKÁS KERESTETIK.

Üzlethelyiség kerestetik, nem nagy. Lehetőleg a belvárosban, november 1-ére. Arral ellátott ajánlatok kéretnek „Elegáns“ czimen a kiadóhivatalba. 6466—11

SZOBA KERESTETIK.

Kétablakos elegánsan butorizzott szoba egy ur részére Andrássy-ut 49., II. em. kiadó. 6921—70

Teljesen zavartalan, elegánsan butorizzott garçon-szobát, külön bejárattal keresek november 1-ére. Ajánlatokat kérem „Zavartalan garçonlakás“ czimen a kiadóhivatalba kérek. 6247—12

Fiatal hölgy keres elegánsan berendezett külön-bejárattal szobát, a Nemzeti-színház közelében. Csak intelligens családnál. A leveleket a iadóba kér „H. J.“ czimen. 1464—12

Két egymásba nyíló, esetleg egy különbejárattal butorizzott szobát keres két hirlapíró. Bővebbet a kiadóhivatal. 6544—12

KIADÓ LAKÁSOK.

Két külön bejárattal szobából és konyha stb. álló lakás az V. kerületben Vadász-utczában azonnal kiadó Ugyanott egy műhelynek, vagy raktárnak alkalmas. az utczára nyíló nagy pincze is kiadó. Czime a kiadóhivatalban. 6184—13

KÖNYVEK.

Jó francia regényeket szeretnék venni könyvtárma berendezéséhez. Ajánlatokat a czim és az ár megjelölésével a kiadóhivatalba kérek „Könyvtár“ jelige alatt. 6262—15

KIADÓ BOLTHELYISÉGEK.

Jrodának, műhelynek, divatszalonnak, egyleti helyiségnek, vívőteremnek, magániskolának vagy nagy lakásnak alkalmas nagy helyiség 1-ső emeleten azonnal kiadó. Czime a kiadóhivatalban. 3662—17

Nagy bolthelyiség a József-körút legnagyobb for-galmu helyén kiadó. Czime a kiadóhivatalban. 4706—17

KÜLÖNFÉLE.

Köhögésnél, rekedségnél vegyen 30 krért Réthy-féle Pemeteft-czukorkát. 1537—19